ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3919 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 22 / 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1899 22 ՌԱՄԶԱՆ 1316 ՈՒՐԲԱԹ

درعليه‌ده غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղ.ռ
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրք
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԾՆՈՒՆԴԻ ՏՕՆԸ

ԲԵԹՂԵՀԵՄԻ ՄԷՋ

Ճրագալոյցի օրը, յունուար 5ին, կէս օրին գրեթէ երկու ժամ մնացած, Երուսաղէմի Ս. Յակոբայ տաճարին զանգակները կը սկսին դաշն և պատկառելի եղանակաւ հնչել, բազմաթիւ կառքեր և բազմութիւն ժողովրդեան կը սպասեն Ս. Վանուց արտաքին Հրապարակին վրայ և Միաբանութենէն ընտրուած մեծագոյն մաս մը, ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր որ այս տարի չկրցաւ անձամբ նախագահել, ի գլուխ ունենալով հանդիսադիր եպիսկոպոսը, կը բազմի կառքերու մէջ, և առաջնորդութեամբ բազմաթիւ ոստիկաններու և աստիճանաւոր պաշտօնեաներու որ ի շուք հանդիսաւոր կարաւանին կը դրկուին բարեխնամ կառավարութեան կողմէն, մեծաշուք հանդիսիւ կը մեկնի Երուսաղէմէն Բեթլեհէմ, Փրկչին Յիսուսի Ս. Ծնունդը տօնելու համար։

Այս տարի մանաւանդ աւելի փառաւոր էր հանդէսը իր ետեւէն տանելով երեք հարիւրէ աւելի ուխտաւորներու բազմութիւն մը՝ ինչ որ այս վերջին տարիներուս մէջ առաջին անգամն է որ կը պատահի։

Օդը թէպէտ խոնաւ ու երկինքը ամպոտ, սակայն բարերար արեւը կը ճառագայթէ երբեմն հանդիսաւոր կարաւանին վրայ՝ իր տաքուկ շողերով ոգեւորելով զայն. և ահա՛ կը հասնինք Յունաց Ս. Եղիայի վանքին առջեւ, որուն կուշտէն ի հեռուստ կ'երեւայ Մեռեալ ծովը և անոր դիմացը Բեթլեհէմ ուր հասնելու համար կէս ժամ մնացած է իբրև կէս ճանապարհը Երուսաղէմի և Բեթլեհէմի միջեւ։

Քանի՛ կը յառաջանանք՝ այնքան կ'ոգեւորինք և բնութիւնը իր հաճոյքներով մեզի հետ կ'ոգեւորի. երկուստեք ձիթաստաններ ու այգեստաններ հիանալի և նկարագեղ տեսարաններ կը պարզեն մեր աչքերուն. կարծես մոգական աշխարհ մըն է որ կը մտնենք. պատմական յիշատակներ իրարու կը յաջորդեն, ասդին աղբիւր մը որ Ս. Կուսին ծարաւը անցուց, անդին վէմ մը որուն վրայ ննջեց Եղիա մարգարէն երբ ճանապարհէն մոլորեցաւ, քիչ հեռուն սեւեռի աւանդական դաշտը, և աւելի հեռուն Ռաքելի գերեզմանը ուր, խուռն բազմութիւն Իսրայէլի գեղեցիկ սեռին կը դիմէ ամէն ժամանակ՝ յուխտ որդեծնութեան։

Շատ չանցնիր և Բեթլեհէմի զանգակները կը սկսին որոտալ և հանդիսաւոր կարաւանը մեծաշուք կը մտնէ հո՛ն ուր ի տես հանդէսին փութացող խուռն բազմութեան կողմէն երկուստեք կ'ողջունուի և կ'առաջնորդուի մինչև վանքին ընդարձակ հրապարակը, լի խուռներամ ժողովրդով, ամէն ազգէ և ամէն սեռէ։

Վանքին արտաքին դրան առջեւ, ընդարձակ քարայատակին վրայ, զօրքեր շարուած են. հանդիսապետ Սրբազանը կառքէն իջնելով կ'ողջունուի վանուց Հայ միաբանութեան տեսուչ վարդապետին կողմէ, կնդրկաբոյր խունկերով և սրսկմամբ վարդեջրոյ։ Հո՛ն, անմիջապէս, կը կազմուի հանդիսաւոր թափորը և «Խորհուրդ մեծ» երգելով և հնչմամբ զանգակներու կ'առաջնորդուի վանքէն ներս, ուր հանդիսապետ Սրբազանը «Պահպանիչ»ով մը վերջ կու տայ այս սկզբնական հանդէսին։ Իրիկուան ժամը ութին վերստին կը հնչեն եկեղեցւոյն զանգակները ու վարը, եկեղեցւոյ սիւնազարդ ընդարձակ դաւթին մէջ, ահագին բազմութիւն մը հետզհետէ սիւնամէջերու անցքերուն մէջ կը խռնուի։ Մեծաշուք է «Հրաշափառ»ի հանդէսը որով հանդիսապետ եպիսկոպոսը՝ առաջնորդութեամբ բազմաթիւ վարդապետներու, կ'անցնի սիւնազարդ գաւթէն, իր ետեւէն ունենալով ուրիշ երկու եպիսկոպոսներ և քղանցաբարձ երկու սարկաւագներ, և կը մտնէ Հայոց սեփական դռնէն և կ'իջնէ Այրը իր ուխտը կատարելու, որմէ յետոյ կը սկսի Ճրագալոյցի ժամերգութիւնը, ըստ պատշաճի։

Յաւարտ պատարագին, ժամարար վարդապետը հանդէսով և եկեղեցական զգեստներով կ'առաջնորդուի վանք՝ սիւնազարդ գաւթէն անցնելով։

Ոչ միաբանական խումբը և ոչ ժողովուրդը կրնան քուն ու դադար ունենալ այն գիշերը. անկարագրելի է այն եռուզեռ որ կը տիրէ վանքին մէջ. իւրաքանչիւր ոք անքթիթ կը սպասէ զանգակներու որոտալից ձայներուն որ կը հնչեն գիշերուան ժամը հինգին։ Այս տարի, ուխտաւորներու բազմութեան առթիւ, աւելի մեծաշուք և փառայեղ էր հանդէսը, մանաւանդ երբ «Փառք ի բարձունս»ը կ'երգուէր — բուն Ծննդեան այրին մէջ։ Գիշերային պատարագէն վերջը զոր հիւր Հայր Սուրբ մը մատոյց Հայոց սեփական տաճարին մէջ հանդիսաւորապէս աւագ սեղանին վրայ, լուսարարապետ Տ. Սահակ Սրբազան կատարեց Մկրտութեան Խորհուրդը շատ սստառուց եղանակաւ, ի մէջ խուռն բազմութեան. և յետ աւարտման, Տ. Ղեւոնդ եպիսկ. Շիշմանեան քարոզ խօսեցաւ և Թուրքերէն լեզուաւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ վասն կենաց և արեւշատութեան Օգոստափառ Սուլթանին։ Բոլոր ներկաները սրտաբուղխ «ամէն»ներով լեցուցին տաճարը։

Քարոզէն Սրբազանը յետոյ աղօթեց վասն երկարութեան կենաց Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին և Ս. Աթոռոյս ու Կ. Պոլսոյ Ամեն. Ս. Պատրիարքաց և Վարչական մարմնոց։

Յետ քարոզին, սկսաւ եպիսկոպոսական պատարագը, զոր մատոյց հանդիսապետ Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Գէորգեան՝ Ծննդեան Այրին մէջ և, յաւարտ պատարագին, մեծաշուք թափորով ու եկեղեցական զգեստիւք առաջնորդուեցաւ վանք, ուր «Փառք ի բարձունս» երգուելէ յետոյ, օրհնեց համայն ժողովուրդն ու միաբանական խումբը։

Ս. Յակոբեանց միաբանութիւնն ինչ շուքով և հանդէսով կը մեկնի Երուսաղէմէն Բեթլեհէմ, նոյն շուքով և հանդէսով նաև կը վերադառնայ Երուսաղէմ և քաղաք մտնելուն պէս վանքին զանգակները մեծաշուք կը հնչեն։

Վանքին աւագ դրան առջեւ կը վերակազմուի թափորը՝ որ «Խորհուրդ մեծ» երգելով ուղղակի կ'ելլէ Պատրիարքարան ուր Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը Քրիստոսի Փրկչին մերոյ Ս. Ծննդեան աւետիսն ընդունելով, հայրական գուրգուրանքներով կ'ընդունի նաև ամբողջ միաբանութիւնը Պատրիարքարանի սրահին մէջ, վեղար ի գլուխ և Պնակէ ի կուրծս, մաղթանքներ կ'ընէ վասն կենաց Օգոստափառ Սուլթանին, կ'օրհնէ ամբողջ ազգն ու միաբանութիւնն եւ երջանիկ կենօք յաջորդութիւն բազում ամաց մաղթելով, վերջ կու տայ հանդէսին։

ՎՐՈՅՐ

Երուսաղէմ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

Մեր գաւառի պատ. բաժանորդներէն կը խնդրենք որ անյապաղ իրենց չվճարուած բաժնեգինները ուղարկեն մեզի։ Հակառակ պարագային, պիտի ստիպուինք թերթերու առաքումը դադրեցնել։

Նաեւ գաւառի մեր պատ. գործակալներէն ալ կը խնդրենք որ եթէ բաժանորդներէ գանձուած դրամ ունին քովերնին, ժամանակ չկորսնցնելով ղրկեն։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Բարեգործական լուրեր. — Իզմիրեանց մրցանակին հետեւող մը. — Սովը Կովկասի գաւառներուն մէջ. — Տուխօպօրներուն գաղթումը։

ՊԱՔՈՒ, 8 Յունուար.

Ռուսահայերու նորագոյն բարեգործութիւններէն ու կրթասիրական նուիրատուութիւններէն քանի մը լուրեր հաղորդելու հաճոյքով կը սկսիմ նամակս։ Արմաւիրցի Թորոսեան եղբայրները՝ որբ տղոց պատսպարման ու դաստիարակութեան յատուկ ուսումնարանի մը հաստատման համար տարեկան 1250 րուբլ. յատկացուցին։ Ինչ կը մտածեն արդեօք մեր Պաքուցի հարուստ ազգայինները. արդեօք իրենց նաւթահանքերը, առեւտրական մեծամեծ ձեռնարկութիւնները ու միլիոնները այնքա՞ն բթացուցած են սիրտերնին ու միտքերնին որ այդ միջակ կարողութեան տէր Արմաւիրցիներուն չափ ալ նախաձեռնութիւն մը ստանձնել չեն ուզեր։ Թորոսեան եղբայրներու նուիրատուութենէն ետքը կու գայ Յովհաննէս Խութաթեանի կտակը՝ որուն վրայ խորհրդակցելէ ետքը Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան յանձնաժողովը, որոշեց յատկացնել զայն՝ որբ տղոց ապաստարան-կրթարան մը հիմնելու։ Դարձեալ, Տիկին Վառվառէ Քանանեանց 4000 րուբլի նուիրելով փափաք յայտնած է որ այդ գումարին տոկոսով Մոսկուայի համալսարանին պատմական ու լեզուաբանական բաժնին մէջ թոշակաւոր հայ ուսանող մը պահուի բրոֆեսորի մը ձեռքին տակ, որուն թողուած է ուսանողին ընտրութիւնը։ Այս բարեսիրտ տիկնոջ կարգը կրնանք դասել Ալեքսանդրապոլցի Ջամհարչեանց Վարոս անուն հայուն զաւակները որոնք, իրենց հօր մահուան առթիւ և անոր յիշատակը յարգելու համար, խոստացան տարեկան 6000 րուբլի յատկացնել՝ հայ ուսանող մը արտասահման ղրկելու՝ ուր բարձրագոյն ուսմանց հետեւի։ Զմոռնանք յիշել նաեւ Պաքուաբնակ պոլսեցի քանի մը հայերու նպաստով մէկ տարիէ ի վեր Եւրոպա ղրկուած հայ ուսանող մը՝ զոր երեք տարի, և եթէ հարկ ըլլայ՝ աւելի ալ պիտի պահեն։ Այս գաղափարին նախաձեռնողը եղած է Տիկին Հրաչեայ և յաջողութեանը աշխատած է նաեւ Պ. Մելիք Պէյլէրճեան։ Ամսական հարիւր րուբլի կը ղրկուի այդ Տաճկաստանցի տղուն՝ բնական գիտութեանց հետեւելու համար Զուիցերիոյ մէջ։ Իսկ Պ. Ս. Պօղոսեանի կողմէ Թիֆլիզի Հայոց Հրատարակչական Ընկերութեան նուիրուած 10,000 րուբլիէն, հրատարակչական գործի զարգացման նպատակով, որոշուած է առ այժմ 5000ը յատկացնել մանկավարժական և ժողովրդական գիրքերու տպագրութեան։ Իսկ մնացեալ 5000 րուբլին անձեռնմխելի պիտի պահուի, որուն տոկոսը պիտի հաստատուի Իզմիրեանց մրցանակին նման մրցանակ մը՝ տոհմային գրականութեան վերաբերող աշխատութիւնները քաջալերելու համար։

—Պարսկաստանի պէս Ռուսաստանի քանի մը նահանգներուն մէջ ալ սով կը տիրէ անբերրութեան պատճառով։ Սակայն ռուս Կարմիր Խաչի Ընկերութիւնը յաղթող ուժով կը կռուի սովին դէմ, բաւական երկար ժամանակէ ի վեր։ Նիքոլա Բ. Զարը սովելոց ի նպաստ արդէն կէս միլիոն րուբլի նուիրած էր։ Մայր կայսրուհի Մարիա Ֆէոտորովնան եւս իր հովանաւորութիւնը ու աջակցութիւնը ընծայեց Ընկերութեան։ Այնպէս որ հիմակ Կարմիր Խաչը արդէն հնարաւորութիւն ունի բոլորովին յաղթել սովը իր կեդրոնին մէջ չքացնել։ Միւս կողմէ գթութեան քոյրերը ամէն ուրեք կը վխտան, պայմանադրուած բժիշկներու հետ՝ անօթութենէ առաջ եկած հիւանդութիւնները դարմանելու համար։ Իսկ Կովկասի մէկ քանի գաւառներուն մէջ կը տիրէ հացի սաստիկ թանկութիւն, և ժողովրդեան դրութիւնը տխուր ու անտանելի է աւելի քան Ռուսաստանի միւս սովեալ նահանգները այն պատճառաւ որ որ և է կարգադրութիւն դեռ չեղաւ այդ մասին։

Հացի կարօտութիւն քաշողը ընդհանրապէս հայաբնակ գաւառներ են, մինչ այդ գաւառներէն այս օր Կովկասի հարուստ քաղաքներուն մէջ հաստատուած ու հարստութիւն դիզողները՝ չեն ուզեր մտածել իրենց ծննդավայրը ապրող ազգակիցներու նեղ ու տխուր դրութեան վրայ։ Աւելէ զատ, եթէ այդ աղքատ գաւառներուն մէջ տիրող այժմու հացի նուազութեան ու սաստիկ սղութեան պատճառները փնտռենք, պիտի տեսնենք որ բնական բերմունքներով չէ միայն, այլ արհեստական, արդիւնք արմտեաց մեծ վաճառականներու շահադիտական գործառնութիւններուն։

—Տուխօպօրները (հոգեմարտիկ, տեսակ մը աղանդաւորներ) Կովկասէն շարունակ կը չուեն գունդագունդ դէպի Քանատա, ուր՝ տեղական կառավարութիւնը իրենց յատկացուցած է ո՛չ միայն 50,000 րուբլիի չափ դրամական նպաստ, այլ նաև ընդարձակ հողերու տեղեր, աւելի քան 5,000 հոգւոյ բնակութեան համար, խոստանալով նաև երկաթուղւոյ գիծեր անցընել այն կողմերէն, ուր պիտի հաստատուին Տուխօպօրները։

Ռուս կառավարութիւնը չ'ընդդիմանար Տուխօպօրներու այդպէս ամբողջովին գաղթելուն, քանի որ ատոնք ամենայամառ աղանդաւորներն են, և հակառակ ամէն ստիպումներու՝ ուրիշ աղանդաւորներուն նման չեն օրթոտոքսանար։ Իսկ անգլիական կառավարութիւնը այս գաղթականութեան ոչ միայն հրաւէր կը կարդայ, այլ նաև, ինչպէս վերը յիշեցինք՝ նիւթապէս ալ կ'օգնէ, որովհետեւ աշխատասէր ու չարքաշ Տուխօպօրներովը նպատակ ունի Քանատայի անմշակ հողերը ու վայրի անտառները մշակել, շէնցնել։

Ս. Մ. Ծ.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՀԱՆՐԻ-ՌԷՅՆԱՔԻ ԴԱՏԸ

Ա. ՆԻՍՏ

(Շարունակութիւն)

Տիկին Հանրիի փաստաբանը, Պ. տը Սէնթ-Օպան, Պ. Լապորիէ անմիջապէս ետքը խօսք առնելով, կը սկսի քննադատել Պ. Ռէյնաքը ու պախարակել անոր ընթացքը այս գործին մէջ։ Իր ոճը շատ խիստ է, ամէն անգամ որ Պ. Ռէյնաքի և Տրէյֆիւսի գործին վրայ կը խօսի, որուն կատաղի հակառակորդ մը ըլլալը կը յայտնէ ակամայ։ Եւ ամբաստանեալ կողմին դատէ փախչելու կերպերը քննադատելէ ետքը, Պ. տը Սէնթ-Օպան կը ջանայ Հանրիի յիշատակին վրայէն սրբել խարդախութեան յանցանքին և անոր հետեւանքը եղող անձնասպանութեան թողած արատաւոր յիշատակը։

— Հեռուէն եկած քանի մը սպաներ պիտի լսենք իբր վկայ։ Անոնք մեռեալին յիշատակը պիտի արծարծեն ու ձեզի պիտի ըսեն թէ ամէն անգամ որ երկիրը զայն պատերազմի դաշտի մը վրայ կանչեց, իր հնազանդութիւնը ստորագրեց երակներուն մէկ քանի կաթիլ արիւնովը. ձեզի պիտի ըսեն թէ իբրեւ զինուոր ապրեցաւ և թէ՝ հակառակ իր յանցանքին, իբրև զինուոր ալ մեռած է, քիչ մը արիւն ծորեցնելով այս ցեխին մէջ՝ որ զմեզ կ'ողողէ....։

Եւ խարդախողի մը այս փառաւորումէն ետքը, Պ. տը Սէնթ-Օպան խօսքը կը վերջացնէ, մինչդեռ Պ. Լապորի որ աննահանջ կեցուածքով մը մտիկ բրած էր բոլոր ասոնք,

—Խօսք կ'ուզեմ, կը պոռայ անդադար։

—Պիտի ունենաք, կը պատասխանէ նախագահը։

—Իրաւունքս է։

—Ձեզի ըսի արդէն. քիչ մը ետքը։

—Անմիջապէս կ'ուզեմ։

—Չ'ըլլար։

—Հետեւութիւններ ունիմ ներկայացնելիք։

—Բայց ո՛չ հիմա։

Վերջապէս Պ. Լապորի կը հանդարտի, ապահովութիւն առնելէ ետքը թէ ընդհանուր դատախազէն անմիջապէս վերջը խօսքը իրեն պիտի տրուի։

Բայց Պ. Լէվի-Սալ, որ Սիէֆի կողմէն փաստաբան կարգուած է, ինքն ալ խօսք կ'ուզէ ու զայն ստանալէ ետքը, քանի մը կարճ բայց կամքոտ խօսքերով կը ձայնակցի Պ. Լապորիի հետեւութեանց, ինքն ալ յետաձգում մը պահանջելով։

—Թող Տիկ. Հանրի ապահովուի, այս դատը քիչ մը ուշ պիտի ձգուի միայն. կրկին պիտի տանք պէտք եղած գոհացումը. բայց ամէն բանէ առաջ պէտք է հրատարակուի Վճռաբեկ Ատեանին քննութեանց արդիւնքը, ուրկէ պիտի արտացոլայ, իր ճշմարիտ գոյնին տակ, գնդապետ Հանրիի ունեցած դերը։

Յետոյ խօսքը կ'անցնի ընդհանուր դատախազ Պ. Լոմպարի, որ կը հակառակի Պ. Լամպորիի հետեւութիւններուն, Վճռաբեկ Ատեանին քննութեանց և այս դատին իրարմէ բոլորովին տարբերելուն վրայ պնդելով։

—Յետաձգման բնաւ տեղի չի կայ....։ Ապացոյցը չունինք կ'ըսէք. լաւ ուրեմն, այն ատեն անուանարկիչ մըն էք։ Ահա ինչ որ ձեզի կրնայ ըսել տիկին Հանրի։ Վճռաբեկ Ատեանին հանդէպ մեր տածելիք յարգանքին կ'ակնարկուի։ Բայց մենք դասի պէտք չունինք....։ Մեր Վճռաբեկ Ատեանին համար ունեցած յարգանքը լաւագոյն կերպով յայտնած պիտի ըլլանք յարգելով օրէնքը և անոր գործադրութեանը հսկելով։ Վկաները պիտի կաշկանդուին եղեր պաշտօնի գաղտնապահութենէն։ Ատիկա տիկին Հանրիի չի վերաբերիր։ Անիկա կրնայ ձեզի ըսել. «Եթէ խոչընդոտները կը հանդիպին, իմս չէ յանցանքը։ Ատոր վրայ պէտք էիք մտածել զիս անուանարկելէ առաջ։» Ու կը կարծէ՞ք թէ պաշտօնի գաղտնապահութիւնը անցողակի բան մըն է։ Ոչ. անիկա կրկին պիտի յարգուի Վճռաբեկ Ատեանին վճիռէն ետքն ալ։ Այսպէս, դատին յետաձգումը չի կրնար արտօնուիլ։

Ընդհանուր դատախազը խօսքը հազիւ վերջացուցած, Պ. Լապորի մէջ կը նետուի։

—Կարծեմ խօսք կրնամ առնել հիմա։

—Իրաւունքնիդ է կը, պատասխանէ նախագահը։

—Գիտէի թէ մասնաւոր շնորհ մը պիտի զլացուէր ինծի։

—Պ. Լապորի, կը յարէ նախագահը քիչ մը խստութեամբ, Ատեանը ո՛չ մէկու շնորհ կ'ընէ. Անիկա կը յարգէ ամէնուն ալ իրաւունքը։

Պ. Լապորի, առանց ուշադրութիւն դարձնելու, կը շարունակէ.

—Կը զարմանամ որ Պ. Ընդհանուր Դատախազը այդպիսի սկզբունք մը կ'ընդունի։ Բայց ասիկա մասնաւորներու միջեւ ծագած դատ մըն է։ Ապացոյց ըլլա՛յ թէ ոչ, իրե՛ն ինչ։ Կը կարծեմ նոյն իսկ թէ Պ. ընդհ. դատախազը աւելի պիտի սիրէր որ Պ. Ռէյնաք չկրնայ այդ ապացոյցը տալ։ Պաշտօնի գաղտնապահութիւնը չպիտի դադրի. լաւ. բայց վկաները ամէն բան ըսած պիտի ըլլան Վճռաբեկ Ատեանին առջեւ և ամէն բան պիտի կրնան կրկնել հոս ալ։ Ամէն պարագայի մէջ արդէն, ինչ որ ուրիշ տեղ ըսին, պիտի հրատարակուի։ Ան ատեն մարդու պէտք չպիտի ունենանք, բայց պիտի ունենանք հատոր մը՝ ուրկէ մեր ապացոյցը պիտի ծնի։ Յիշեցէք, պարոններ, որ մենք խաղաղութիւն և խոհեմութիւն կը քարոզենք, թէ կը պաշտպանենք իրաւունքը, ճշմարտութիւնը եւ նոյն իսկ բանակը, պիտի աւելցնէի։

Այս խօսքերէն ետքը Ատեանը խորհրդակցութեան սրահը կը քաշուի ու քիչ մը ետքը վերադառնալով հետեւեալ վճիռը կ'արձակէ.

«Նկատելով որ Հանրիի դատը կը տարբերի Տրէյֆիւսի դատէն, թէ հանրային ու դատական պատճառներ դատին յետաձգման չեն կրնար շարժառիթ ըլլալ և թէ այդ յետաձգումը չի կրնար Տիկ. Հանրիէն պահանջուիլ, քանի որ ամբաստանեալները իրենք իսկ պատճառ եղած են իրենց արդի կացութեան, Ատեանը անընդունելի կը նկատէ յետաձգման առաջարկը և կ'անցնի դատավարութեան։»

Պ. Լապորի յանկարծակիի չի գար. ամէն բան պատրաստած է առաջուց. իր պաշտպանած գաղափարին թէ՛ ի նպաստ և թէ հակառակ ո և է վճիռի մը հանդէպ բռնելիք ուղղութեան մասին առաջուընէ ծրագրած ու թուղթի վրայ առած է պէտք եղածը։ Եւ այդ թուղթերէն մէկն է որ կը շարժէ սպառնական կերպով, մինչդեռ նախագահը, անհամբեր, կը հարցնէ իրեն.

—Ի՞նչ է նորէն։

—Հետեւութիւններ, կը պատասխանէ անխոնջ փաստաբանը և քանի մը բառով կը յայտնէ թէ Ատեանին այն վճիռին դէմ՝ որով յետաձգման առաջարկը մեկդի կը ձգուի, Վճռաբեկ Ատեանին կը դիմեն իր պաշտպանեալները։

Ու գործը խօսքին միացնելով, Պ. Լապորի Վճռաբեկ Ատեանին դիմում ընելնին յայտնող պատրաստ աղերսագիր մը կը հանէ իր պայուսակէն, զոր անմիջապէս կը ստորագրեն Պ. Պ. Ռէյնաք եւ Շամպրէ։

Պ. տը Սէնթ-Օպան դէմ կը խօսի, աղերսագրին անընդունելի ըլլալը ապացուցանել ջանալով, բայց Պ. Լապորի կը սպառնայ անձեռնհասութեան խնդիրը մէջ նետել, այն պարագային ուր իր առաջարկը անընդունելի մնայ։

Ատեանը կրկին խորհրդակցութեան սրահը կը քաշուի, և ամբողջ ժամուան մը խորհրդակցութենէ ետքը, այս անգամ վճիռ մը կ'արձակէ, որ իրաւունք կու տայ Պ. Լապորիին՝ Վճռաբեկ Ատեանին դիմելու։

Դատավարութիւնը՝ բնական է որ կը յետաձգուի։

Դատավարութենէն ետքը

Փողոցներուն մէջ, երբ դատասրահը կը պարպուի, դէպքեր կ'ըլլան տեղ տեղ, բայց ընդհանրապէս չի կայ այն յարաճուն խլրտումը՝ որ Զոլայի դատին ատեններուն կ'եռար սալայատակներուն վրայ։ Հոս ու հոն ցոյցեր կը կազմակերպուին, պզտիկ կռիւներ տեղի կ'ունենան, քանի մը հոգի կը վիրաւորուին, բայց բնաւ ցաւալի դէպք մը չի պատահիր։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

«ԳԼԻՒՔ ՄԻՒԶԻՔԱԼ»ԻՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Չորեքշաբթի գիշեր Բերա Բալէսի սրահը Գլիւպ Միւզիքալի նուագահանդէսին արուեստասէրի ուրախութեամբ մը գացինք, անոր համար որ Պոլսոյ մէջ գործիաւոր երաժշտութեան լուրջ խումբ մը կազմելու ճամբուն մէջն է այդ խումբը և յարատեւութեամբ պիտի կրնայ Պոլսոյ երաժշտական մէկ կարեւոր պակասը լրացնել։ Մինչեւ հիմա Պ. Նաւան էր որ կը վարէր յիշեալ խումբը մեծ յաջողութեամբ. բայց այս տարի անոր հիւանդութեան պատճառաւ առաջնորդութիւնը ստանձնած է Պարոն Ռատէլիա, մեծ ապագայ խոստացող նուագագիր մը և դաշնակի առաջնակարգ դասատու մը։

Կայս. Համիսին քայլերգին նուագումէն ետքը, նուագահանդէսը սկսաւ Մոցարթի Տօն ժուանին նախերգով։ Թելաւոր գործիներու միօրինակ կշռութիւն մը, փչուող գործիներուն խորունկէն հանող շեշտ մը, առաջին ջութակի նուաղումները և յաջորդներուն պարզուող եղանակը, վերջապէս սքանչելի եռուզեռում մը որ ողբերգական բացատրութեան մը գագաթնակէտն է. ահա ինչ որ է Տօն ժուանի նախերգը, որ այլ եւս դասական եղանակներու գլուխը նշանակուած է։

Կ'ուզէինք որ Գլիւպին անդամները աւելի մեծ խնամք տանէին իրենց նուագային փորձերուն՝ այս նկարագրութիւնը լաւ մը ի յայտ բերելու համար. այդպէսով միայն կրնայ ըսուիլ թէ հատուած մը interpréter եղած է. ապա թէ ոչ, պարզ նուագածութիւն մը ու արտաքին ձեւերու արտայայտութիւն մը միայն արժէք չեն ունենար։

Գեղեցիկ գրուած մըն է Վիտօրին Սէռենատը, աղուոր մեղեդիով մը որ երաժշտական գլխաւոր գործիներու ամէն մէկէն զատ զատ նուագուելէ վերջ՝ համախումբ վերելակում մը կը սկսի։ Բերա-Բալէսի սրահը, ձայնական տեսակէտով անյարմար՝ ձայնական ալիքները կը խափանէր ու կ'ոչնչացնէր անհաճոյ կերպով. նմանապէս սրահին չափազանց տաքութիւնը միւս կողմէ պատճառ կ'ըլլար որ ջութակներու accordները զգալի կերպով իջնային և աններդաշնակութեանց տեղի տային։

Վակների Մառշ տէ Ֆիանսայլը իր տաղ-լիրիքներուն մէջ թերեւս միակ կտորն է որ իր անջատ, ինքնուրոյն բացատրութիւնը ունենայ. խորունկ, բանաստեղծական, միանգամայն կասկածի, անձկութեան շեշտը կրող երգ մըն է որ կարծես գրուած է հասկցնելու համար թէ երբ Վակներ ուզէր՝ մէլօտիի թանկագին գանձեր ունէր իր մէջ։

Երաժշտական Գլիւպին յաջողութիւններէն մէկը կրնայ համարուիլ այդ հատուածը։

Նուագահանդէսին երկրորդ մասը կը սկսէր Կունոյի Մառիօնէթի մառշ Ֆիւնէպռով, գեղեցիկ հատուած մը որ ծաղրական ձայնով համեմուած, իսկապէս հանճարեղ հեղինակութիւն մըն է։ Վիւօթի Սիւիթ Ռիւսը, նուագահանդէսին էն յաջող բացատրուած հատուածն էր և որ մեծապէս ներգործեց իր պարունակած հիւսիսային դառնանոյշ ու անմեկնելի մեղեդիներուն համար։ Մասնէի Սէն-Ալզասիէնը, շնորհի, երազանքի, տառապանքի երգ մըն է կարծես, միակ ջութակի մը կողմէ երգուած, որուն կ'ընկերակցին երկրորդ աստիճանով միւս երաժշտական գործիները. մեղք որ սրահին տաքութիւնը, թոյլ չտուաւ առաջին ջութակահարին՝ Պ. Հովսէփեանի, իր կարողութիւնը լիովին մէջտեղ դնելու։

Նուագահանդէսին մաս կը կազմէր նաեւ սիրուն բոլքա մը և Սիւրէի Լէյլաքէ գավալըրին որոնք շատ փայլուն կերպով նուագուեցան, մանաւանդ վերջաբանին մօտ գտնուած ջութակներու խնխոռ եղանակը։

Հանդիսականներուն բազմութիւնը, հատուածներու համար շատ մտամփոփ չէր, և ծափահարեցին միայն այս երկու կտորները, ինչպէս առաջինը կը գուշակէր ինծի սրամիտ արուեստասէր մը։

* * *

Այս ամէնէն վերջը, անհամբեր կը սպասենք մեր Հիւանդանոցի նուագահանդէսին, որուն համար արդէն ազնիւ պատրաստականութիւն մը ցոյց կու տան Հոմ Սքուլի հին ու նոր նազելի սանուհիները։

Ա. Հ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՃԷՆԸՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ. — Լոնտոնէն կը գրեն Մաքենի.

«Խաղաղասիրական դեսպանախորհուրդի մը համար Նիքոլա Բ. կայսեր մեծ ծրագիրը Անգլիոյ կողմէ ընդունուեցաւ, ինչպէս ընդունեցին միւս բոլոր մեծ տէրութիւնները, բայց պէտք չէ խաբուիլ այն զգացումին համար որով Անգլիա ընդունեց այդ առաջարկութիւնը: Անգլիա չէր կրնար թերանալ յարգանքի հաւաստիք մը տալու այն վեհապետին որուն հոյակապ գաղափարը լուսաւոր կէտ մը պիտի գոյացնէ ԺԹ. դարուն վերջաւորութեանը վրայ: Անգլիա մէջ. ընդունած է Ցարին առաջարկութիւնը, սակայն չի հաւատար որ կարելի ըլլայ գործնական արդիւնք մը ձեռք բերել: Հոս, Մուրավիէվ կոմսին պարզած ծրագրին մէջ բանի մը համար միայն կը կարծուի թէ իրականալի և միջազգային համաձայնութեան մը առարկայ ըլլայ. այն է հաշտութեան հրաւիրել կռուելու ատրճանին հասած երկու տէրութիւններ: Ասկէ զատ բաւական ժամանակ պէտք է որ այդ կոչումը իր պլատոնական հանգամանքը կորսնցնելով իրական և օգտակար բան մը ըլլայ: Այս է Անգլիոյ ստուար մեծամասնութեան տպաւորութիւնը: Պէտք չէ խաբուինք Գ. Սթէտի փայլուն կերպով մղած պայքարէն, ի նպաստ Ռուսիոյ կայսեր ծրագրին: Գ. Սթէտ և իր համախոհները դեռ չեն կրցած յաջողցնել տալ իրենց գաղափարը և երկրակալութեան կուսակից ու ծայրայեղ ազգասէր Անգլիացիներու կարգերուն մէջ անոնց բացած խրամատը այնչափ լայն ու խորունկ չէ որ կարենայ իրեն քաշել ամբոխ մը որ բացարձակապէս նիւթական ու անձնական շահերու ձայնին կ'անսայ: Որչափ կրցած եմ հասկնալ, ամէնէն բուռն ընդդիմութիւնը Անգլիոյ կողմէն պիտի ըլլայ: Հաստատեցի թէ նոյն իսկ միջազգային իրաւարարութեան կամ հաշտութեան ատեանի մը կազմութեանը Անգլիա ամենամեծ վերապահումներով պիտի հաւանի: Անգլիացիները միշտ սիրով պիտի ընդունին, ինչպէս ժամանակին ալ առաջարկած են, մասնաւոր համաձայնութիւն մը ո և է տէրութեան, մանաւանդ Մ. Նահանգաց հետ, վէճի նիւթ եղած խնդիրները ներկայացնել իրաւարարութեան մը, բայց այդ կարգի ընդհանուր կանոն մը պիտի չընդունուի, մանաւանդ եթէ իրաւարարութեան դիմելը պարտաւորիչ ըլլայ: Այս բանին համար երկու գլխաւոր պատճառ կայ. առաջինը այն է թէ Անգլիա կղզի մըն է և միւս տէրութեանց ոյժմաններուն ենթակայ չէ. իր շահերը կը տարածուին աշխարհի բոլոր կէտերուն վրայ և աւելի առեւտրական հանգամանք մը ունին քան թէ քաղաքական: Երկրորդ պատճառը սա է թէ Անգլիացիները համոզուած են որ միւս տէրութիւնները կը նախանձին իրենց զօրութենէն և հարստութենէն և թէ աշխարհի ո և է իրաւարար ատեան այնչափ անկողմնակալ պիտի չըլլայ արդարութիւնը գործադրելու:»

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.—Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Ֆրանքեւիտալեան առեւտրական դաշնագիրը վաւերանալէն առաջ կատարուած վիճաբանութիւններու միջոցին, երկրագործական Նախարար Գ. Ֆորթիս յայտարարեց թէ այդ համաձայնութիւնը աւելի բարեկամական տրամադրութիւններու արդիւնք է, որոնք փոփոխուելու ենթակայ չեն: Այս համաձայնութիւնը, յարեց Գ. Ֆորթիս, մեզի լաւ ծառայութիւն պիտի մատուցանէ երբ հարկ ըլլայ նորոգել առեւտրական մեր բոլոր պայմանադրութիւնները:

Գ. Լուծատդի յայտարարեց որ պատճառներ ունի կարծելու թէ ներկայ համաձայնութիւնը պէտք չէ նկատել իբրեւ պատրաստութիւն մը դէպ ի աւելի ընդարձակ ու տեւական դաշնակցութիւն մը: 1902ին, ըսաւ, կ'աւարտին Աւստրիոյ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ հետ կնքուած դաշնադրութիւնները: Իտալիա պէտք չէ որ դադրած հռչակէ այդ դաշնադրութիւնները, այլ բանակցի փոփոխութիւններ ձեռք բերելու համար: Գ. Լուծատդի եզրակացուց թէ Ֆրանսայի հետ կնքուած համաձայնութիւնը տնտեսական պայմանադրութենէ մը աւելի է. Ֆրանքեւիտալեան առեւտրական հաշտութեան վաւերացումն է: «Երեսփ. Ժողովը, յարեց, արդէն միաձայնութեամբ մտադրութիւն յայտնած է վաւերացնելու դաշնագիրը: Ինծի համար լաւագոյն վարձատրութիւնը պիտի ըլլայ կատարած գործիս:» Գ. Լուծատդիի խօսքերը բուռն ծափահարութիւններով ողջունուեցան: Դրեթէ բոլոր երեսփոխանները անոր ձեռքը սեղմեցին: Նախարարապետ Բէլլու զօրա[illegible]մապէս շնորհաւորեց զայն:

Արտաքին գործոց նախարար Քանեվարօ ծովակալը շնորհակալ եղաւ կառավարութեան ըրածին հաւանութիւն յայտնող ատենաբաններուն և ըսաւ.— «Այդ համաձայնութիւնը կնքելնուս պատճառը սա է թէ երկու երկիրներուն համար ալ խիստ շահաւոր բան մը ըրած ըլլալու համոզումը ունէինք, հաճելի համաեւ երկու ժողովուրդներու որոնք ցաւալի և վտանգաւոր թիւրիմացութիւններ մէջտեղէն վերցուած ըլլալու բարեբաղդութիւնը ունենալով հանդերձ, կը բաղձան իբրեւ բարեկամ ու դրացի ապրիլ, առանց թիւրիմացութեան և առանց կասկածի: Համոզուած եմ որ կառավարութեան այս գործը շատ պիտի նպաստէ Եւրոպայի մէջ խաղաղութեան պահպանման:» (Ծափահարութիւններ):

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովին շրջանակներուն մէջ կ'ըսեն թէ Գ. Պառի վերագրուած խողովութիւններուն համար կատարուած քննութիւնը այնչափ համոզիչ չէ: Կը կարծուի թէ քննիչ յանձնաժողովը անտես ըրեր է Գ. Քընէ տը Բօուրէյի կողմէ եղած ամբաստանութիւնները:

—Եսթէրհազի որ Բարիզէն մեկնած էր, չորեքշաբթի Ռոթէրտամ հասեր և դէպ ի Լահէյ ճամբան շարունակեր է:

—Ֆրանսայի ծերակուտականներէն, երեսփոխաններէն, նաւային նախկին սպաներէ և հրապարակագիրներէ ոմանք Բարիզի մէջ գումարուեր են «Ֆրանսայի նաւային դաշնակցութիւնը» կազմելու համար, ինչպէս կայ Անգլիոյ և Իտալիոյ մէջ: Այդ դաշնակցութիւնը նաւային պաշտպանութեան միջոցներուն զարգացմանը աշխատելէ զատ, պիտի ջանայ նաև Ֆրանսայի առեւտրական շոգենաւային երթեւեկութիւնները ընդարձակելու: Համախոհներու առաջին ցանկին մէջ կան փրանսական Խորհրդարանին քանի մը անդամներու և Բրիւսէլի, Լոնտոնի, Միլանի և Հավրի փրանսական առեւտրական սենեակներու անունները:

ՃՈՐԱՎԱՐ ՈՒՏՖՈՐՏ. — Մատրիտի ամերիկեան նախկին դեսպան Ուտֆորտ զօրավարը, անցեալ շաբթու, Նիւ Եորքի զինուորական ակումբին մէջ ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ երբ Մէյնը օդը ելաւ Հավանայի առջեւ, ամերիկեան բոլոր նաւերուն և զինուորական մթերանոցներուն մէջ բաւական վառօդ չի կար երկու թնդանօթ արձակելու: «Այս պատճառաւ Ուաշինկթընէն հրահանգ առի ինծի ամէն ջանք ընելով Մատրիտի մէջ երկու ամսուան համար յետաձգել Սպանիոյ հետ յարաբերութեանց խզումը: Բայց ատիկա առանց Անգլիոյ անկեղծ բարեկամութեան, բացարձակապէս պիտի չկրնայի ընել: Մատրիտի անգլիական դեսպանը արգիլեց եւրոպական գործակցութիւն մը Մ. Նահանգաց դէմ:»

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.—Պաշտօնական վիճակագրութիւններէ կ'երեւայ թէ 1898ին Ֆրանսայի առեւտուրը ապրանքներէն 95 միլիոն ֆր. պակաս մը ունեցած է բաղդատմամբ 1897ին: Այս խողովման գլխաւոր պատճառ կը համարուի սպանեամերիկեան պատերազմը: 1898ին 32ուկէս միլիոն ֆր. պակաս ապրանք ղրկուած են Մ. Նահանգները, 16ուկէս միլիոն՝ Սպանիա 93՝ Անգլիա, որ Ամերիկա ղրկուած ապրանքներու գլխաւոր ճամբան է: Արտածման այս նուազութիւնը աւելի շատ պիտի ըլլար, եթէ Ֆրանսա ուրիշ տեղերու մէջ սպառման հրապարակները աւելցուցած չըլլար: 1898ին 9 միլիոն ֆր. ապրանք աւելի ղրկուած է Ռուսիա, 24 միլիոն՝ Պելճիքա, 14՝ Գերմանիա, 10՝ Զուիցերիա, 1ուկէս՝ Արժանթինի Հանրապետութիւնը և 5՝ զանազան երկիրներ ու գաղթավայրեր: Եթէ սպառման այս հրապարակները մնան և եթէ Անգլիոյ հետ առեւտրական աւելի ընդարձակ յարաբերութեանց վերսկսումը, որ դեկտ.ին շատ շեշտուած է, շարունակուի, արտածումները աւելի պիտի շատնան 1899ին: Ամէնէն աւելի բանուկ ապրանքներն են, բրդեղէն՝ 37 միլիոն, մետաքսեղէն՝ 22½ միլիոն, արդուզարդի փետուրներ՝ 15ուկէս գինի՝ 14 նորաձեւութիւններ և արհեստական ծաղիկներ՝ 10 և փայտ՝ 9 միլիոն: Նուազած ապրանքներն են գոհարեղէն, ժամացոյց, յախճապակի, ապակեղէն, դեղօրայք և ուրիշներ: Նախնական նիւթերու մէջ նուազած են հանածոները, խոզակները, բուրդերը, իւղերը, և այլն:

ԲԵՆՏԵՐՍԹՈՒՐԿԷՆ կը գրեն թէ ռուս կառավարութիւնը երկումիլիոն րուպլի յատկացուցած է նորոգելու համար Աղեքսանդրովսքիյ նաւահանգիստը, Սիպերիոյ արեւելեան ծովեզերքին ու Սաղալին կղզիին մէջտեղը, որպէս զի չինական ջուրերու ռուս նաւաբաժինը կարենայ ածուխ առնել, առանց պէտք ունենալու անգլիական ու ճափոնական նաւահանգիստներուն:

ՓԻԼԻՓՊԵԱՆՆԵՐՈՒ մէջ ամերիկեան բանակը 25,000 հոգիէ կը բաղկանայ: Այսչափ զօրք մայր հայրենիքէն երեսուն օրուան ճամբով հեռու տեղ մը ղրկելը նշանակութիւն չունի եւրոպական բանակի մը համար, բայց Մ. Նահանգաց համար միեւնոյն բանը չէ: 1898ի մարտին ամերիկեան ընդհանուր բանակին թիւը հազիւ 25,000 հոգիէ կը բաղկանար, այսինքն հիմա Մանիլա գտնուած զօրքերուն չափ: Եթէ նկատողութեան առնուի Քուպայի, Բորթօ-Րիքոյի, Հաւայիի և Մ. Նահանգաց գլխաւոր քաղաքներուն մէջ գտնուած ամերիկեան զօրքերու թիւը, կարելի է գաղափար մը կազմել թէ մէկ տարուան մէջ որչափ փոփոխութիւն կրած է ժողովուրդ մը՝ որ Անգլիոյ պէս շատ կարեւորութիւն չէր տար զինուորականութեան: Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ մեծ մասամբ կամաւորներէ և հետեւաբար անվարժ զինուորներէ բաղկացած բանակ մը Քուպայի և Փիլիպպեաններու մէջ յաղթեց սպանիացի զինուորներու՝ որոնք նշանաւոր են իրենց քաջութեամբը, թեթեւաշարժութեամբը ու տոկունութեամբը: Այս հարցման պատասխանը շատ դժուար պիտի ըլլար, եթէ ուրիշ տեղերու մէջ ալ, ինչպէս Իտալացիները Հապէշստանի մէջ, եւրոպական վարժ զինուորներ իրենցմէ պակաս արժէք ունեցող զօրքերէ չյաղթուէին:

Փիլիպպեանցիները կ'ըսեն թէ կրնան Ամերիկացիներուն դէմ 60 հազար հոգի հանել, որոնք արշիպեղագոսին հիւսիսային կողմէն հաւաքուած են, թէ Լուսոն և յարակից կղզիները, Պաթանէս, Պապուեանէս, Մինտորօ, Բոհլյօ, Մարինտուկուէ, Թորրէնֆլոր, Պուրիաս և Մարպաթէ չորսուկէս միլիոն բնակիչ ունին. Ասոնցմէ եթէ հազարին 13ը զէնքի տակ կանչուի, եւրոպական տէրութիւններու զինուորագրութենէն պակաս կ'ըլլայ. թէ Փիլիպպեաններու բնակիչներուն թիւը 9-10 միլիոն է, որով մէկ միլիոնի չափ մարդ կայ օտար արշաւանքի մը դէմ դնելու կարող եւ եթէ կէսն ալ ըլլայ. ասոնք իսկ որոշած են այլեւս չկրել օտար լուծ մը:

Փիլիպպեանց բնիկներուն այս խօսքերէն կ'երեւայ թէ ապրանքի պէս ծախուելու միտք չունին, այլ ամէն կերպով դէմ պիտի դնեն օտար արշաւանքի մը:

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ. — Բարեյուսոյ Գլուխէն մինչեւ Գահիրէ երկաթուղիի գիծ մը շինելու համար Գ. Սէսիլ Ռոտսի ծրագրին իրականացումը քիչ մը ընդհատուած կ'երեւայ: Թանկանիքայի եւ Նիանզայի մեծ լիճերուն միջեւ եղած անցքը Անգլիոյ չպատկանող երկիրներով պաշարուած ըլլալէն զատ, դրամական մեծամեծ դժուարութիւններ ալ կան: Գ. Ռոտսի ամէնէն վերջին ծրագիրն էր Բարեյուսոյ Գլուխէն Պուլուվայօ գացող երկաթուղին երկարել մինչեւ Ալպէրտէն, Թանկանիքայի հարաւային ծայրը: Գ. Ռոտս, որ Լոնտոն գացած է, կ'երեւայ թէ ընդդիմութեան մը հանդիպած է, վասն զի հիմա բարեփոխեր է իր յատակագիծը: Առ այժմ Պուլուվայոյէն մինչեւ Զամպէզ երկաթուղիի գիծ մը պիտի շինէ և յետոյ Զամպէզէն Ալպէրտէն: Այս բարեփոխման վրայ է որ Անգլիոյ կառավարութիւնը ընդունած է, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, այդ երկաթուղիին շինութեան համար ըլլալիք փոխառութեան տոկոսին երաշխաւորութիւնը:

ՔՐԻՒԿԸՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ.—Լոնտոնի լրագիրները կ'ըսեն թէ Թրանսվալի հանրապետութեան նախագահը Գ. Քրիւկէր ծանրապէս հիւանդ է և բժիշկներու խօսքին նայելով քանի մը ամսուան կեանք ունի:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն Տէյլի Թելէկրաֆի թէ Լոնտոնի ամերիկեան նորընտիր դեսպան Գ. Քօթ իր կառավարութենէն հրահանգ ստացեր է ամէն կերպով աշխատիլ՝ Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի ամրապնդելու:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՍԱԿԱՐԱՆԸ.— Յունուար 23ի օրը Նիւ Եորքի սակարանին պատմութեան մէջ ամէնէն ոգեւորեալ թուականը պիտի ըլլայ: Նոյն օրը 1,621,000 արժէթուղթի վրայ գործ եղեր է, թիւ մը որուն նմանը մինչեւ հիմա տեսնուած չէ: Սակարանին գործակալները պարտաւորուեր են մերժել եղած յանձնարարութիւնները:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ կ'ըսէ թէ Գ. Սթոյլովի դահլիճին անկման պատճառն է արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութեան հետ կնքուած պայմանադրութեան և փոխառութեան խնդիրը: Սոպրանիէին քուէին հակառակ, այս երկու պայմանադրութիւնները մեծ դժգոհութիւն առաջ բերեր են երկրին մէջ: Առեւտրական և երկրագործական նախարարին հրաժարելէն ետքը, Գ. Սթոյլով պարտաւորուեր է ամբողջ դահլիճին հրաժարականը տալ: Նոր նախարարապետը այս մասին որոշում մը պիտի տայ:

ՄԱՏԱԿԱՍՔԱՐԷՆ առնուած վերջին լուրերու նայելով ժանտախտը նուազելու վրայ է: Դեկտ. 23էն 29 ժանտախտի 45 դէպք պատահած են որոնց 31ը մահացու: Բռնուողներուն մէջ չորս եւրոպացի կան որոնց մէկը մեռած է: Երկար ատեն տիրող երաշտութիւնը բաւական նպաստեր է ախտին ճարակման, բայց վերջերս տեղացած անձրեւները բաւական բարւոքեր են առողջապահական կացութիւնը: Այս պարագան հաստատուած է նուազընթաց դէպքերով: Առողջապահական խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են մանաւանդ Թամաթավի շուրջը:

— Մատակասքարի մօտ Մօրիս կղզիի Սէն-Լուի քաղաքն ալ ժանտախտ ծագելով քանի մը դէպքեր պատահեր են: Առողջապահական խիստ միջոցներ ձեռք առնուեր են:

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ.—Իտալիոյ թագաւորին եղբօրորդին Ապրուցցէի դուքսը ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ դէպ ի հիւսիսային բեւեռ: Այս առթիւ քանի մը անգամ տեսակցեր է երկրախոյզ Նանսէնի հետ: Այս վերջինը յայտարարեր է թէ այդ գաղափարը իրագործելու համար մեծամեծ դժուարութիւններու պէտք է յաղթել. բայց դուքսը պատասխաներ է թէ չի վախնար և թէ դժուարութիւնները ընդհակառակը պիտի դրդեն զինքը անոնց անվեհերութեամբ յաղթելու: Նանսէն առաջարկեր է ընկերանալ դուքսին իր հրամանին տակ գտնուելիք նաւով մը, բայց դուքսը մերժեր է: Դուքսը երկարօրէն ուսումնասիրեր է այդ ուղեւորութիւնը օդապարիկով կատարելու համար բալխերի որոշում տուեր է: Ֆրանց Եոզէֆ երկրին մէջ պիտի լրացնէ իր պատրաստութիւնները և 150 շուն պիտի գնէ բալխերներու համար: Ումպերթօ թագաւորը շատ կը շահագրգռուի իր եղբօրորդւոյն այս ծրագրէն և մեծ եռանդով կը խօսի: Ուղեւորութիւնը երեք տարի պիտի տեւէ:

—Երկու ռուս ճարտարագէտ, Օլլէնտորֆ և Թոքովիէֆ, որոնք Սառուցեալ Ովկիանոսի ծովեզերքը ուղեւորած էին, սառոյցէ ազատ նաւահանգիստ մը գտնելու նպատակաւ, Բեդերպուրկ վերադարձան: Երկար ատենէ ի վեր լուր առնուած չըլլալով մեռած կը կարծուէին: Ճարտարագէտները յաջողած են իրենց արշաւանքին մէջ: Փուզայի գետաբերանը Մէզէն ծովածոցին մէջ նաւահանգիստ մը գտեր են, ու ամբողջ տարին սառոյցէ ազատ կը մնայ:

ՄԱՀ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻԻՆ

Սոֆիայէն կը գրեն յուն. 31 թուականով.

Մարի Լուիզ իշխանուհին յունվ. 21ին թեթեւ կերպով ինֆլուէնզայէ բռնուեցաւ՝ շնչողական գործարաններու բորբոքումով մը: Հետեւեալ օրը չկրցաւ անկողինէն ելլել, բայց իր վիճակը մտահոգութիւն չէր պատճառեր: Ն. Բարձրութիւնը դարմանող բժիշկները տոքթ. Հէրցֆէլտ, Լիւպոմիր, Զոլոթովիչ և Լուտվիկ նոյն իսկ երկուշաբթի օրը բարւոքում մը նշմարած էին հիւանդին վիճակին վրայ. բայց երէկ առտու զաւակը ծնելով վիճակը ծանրացաւ: Առտուն իշխանուհին վերջին օծում ուզեց զոր կատարեց Հ. Բոզմոս: Ն. Բարձրութիւն ինքզինքը աւելի լաւ զգաց, սակայն գիշերը հիւանդութիւնը սաստկացաւ և առտուան ժամ 7էն սկսաւ տագնապը, որուն զոհ գնաց իշխանուհին: Ժամ 9էն հոգեվարքը սկսաւ և ժամ 11.10ին Մարի Լուիզ իշխանուհին հոգին աւանդեց հանդարտութեամբ: Դէմքին գիծերը բնաւ փոխուած չէին: Մահուան անկողնին քով կը գտնուէին Ֆէրտինանտ իշխանը անբացատրելի վիշտի մէջ, պատուական տիկին Բէլթզով Զոմաքով և Հ. Բոզմոս: Պորիս և Քիրիլոս իշխանները որոնք իրենց մօրը անկողնին քով կեցած էին, մահուանէն քիչ առաջ ուրիշ սենեակ մը տարուեցան: Իշխանուհին հոգին աւանդելէն ետքը Հ. Բոզմոս աղօթեց և բոլոր ներկաները ծնրադրեցին անկողնին առջեւ: Յետոյ աւագանին և պաշտօնատարները վերջին հրաժեշտը տուին իրենց սիրեցեալ իշխանուհիին:

Իշխանուհիին մահուան գոյժը իմացուելուն պէս նախարարները և բոլոր հիւպատոսները իշխանական պալատը երթալով անուննին արձանագրել տուին: Ամէնքն ալ յուզուած էին: Իշխանին թիկնապահ Մարքով գնդապետը արտասուելով կը պատասխանէր եղած հարցումներուն: Քաղքին մէջ մահուան գոյժը կայծակի արագութեամբ տարածուած էր: Իշխանական պալատին շուրջը խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր անուննին արձանագրելու համար: Այդչափ խուռն բազմութիւն մը ներս ընդունել անկարելի ըլլալով, պալատին բակին մէջ արձանագրութեան երեք տոմար դրին: Սուգին համար դեռ որոշում տրուած չէ: Բոլոր զբօսանքի վայրերը, հանրային վարչութիւններու գրասենեակները և վարժարանները գոցուած են:

Ֆէրտինանտ իշխանը սա յայտարարութիւնը ուղղեց.

«Պուլկար ժողովուրդին,

«Մեծ կորուստ մը ունեցանք: Ն. Ա. Բ. իշխանուհին Մարի Լուիզ, Պուրպոնի իշխանուհին, մեր սիրելի և սպերճաչուք ամուսինը մեռաւ այսօր, 19 յունուար 1899 առտուն ժամ 11.10ին, շրջապատուած իր բոլոր զաւակներէն: Մեր սիրելի ամուսնոյն անակնկալ մահը անբացատրելի ցաւով համակեց զմեզ:

«Տուեալ մեր բնակարանին մէջ, ի Սոֆիա, 19 յունուար 1899, մեր իշխանութեան տասներկուերրորդ տարին:

«ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ»

—Պուլկարաց Ս. Եգզարքը արտօնեց Սոֆիայի սինոդը հանդիսաւոր պատարագ մատուցանել տալ իշխանուհիին հոգւոյն համար:

—Արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութիւնը առջի օրը շքեղ պսակ մը ղրկեց Սոֆիա, իշխանուհիին դագաղին վրայ դրուելու համար:

—Սոֆիայէն փետր. 1 թուականով կը գրեն թէ Մարի Լուիզ իշխանուհիին մարմինը տակաւին կը մնայ իշխանական պալատին մէջ, շրջապատուած գթութեան քոյրերէ որոնք գիշեր ցորեկ կ'աղօթեն: Մատուռ մը կը պատրաստուի, ուր պիտի փոխադրուի մարմինը և պիտի դրուի ի տես ժողովրդեան: Մատուռին զարդարանքներուն և յուղարկաւորութեան հանդէսներուն կազմակերպութեանը համար Վիէննայէն Քոնքորտիա Ընկերութիւնը մասնաւոր պաշտօնեաներ պիտի ղրկէ: Կ'ըսուի թէ իշխանուհիին համար մասնաւոր դամբարան մը պիտի կառուցուի:

Պալատին բակին ու պարտէզին մէջ ժողովրդեան բազմութիւն մը հաւաքուած է և ամէն ոք դառնապէս կ'արտասուէ: Իշխանը միշտ կը գտնուի իշխանուհիին յարկը իր զաւակներուն հետ: Երեքշաբթի իրիկունէ ի վեր անդադար ցաւակցական հեռագիրներ կու գան, համակրութիւն յայտնելով իշխանին և խնդրելով որ քաջութիւն ունենայ տոկալու այդ դառն կորուստին:

—Պուլկարիոյ բոլոր լրագիրները անխտիր կ'ողբան իշխանուհիին մահը: Վաճառատուններու մեծ մասը երեքշաբթի օրէն ի վեր գոց են: Պուլկարիոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ չորեքշաբթի օրը հոգեհանգիստ կատարուեցաւ, մանաւանդ Սոֆիայի մայր եկեղեցին մէջ, ուր ներկայ գտնուեցան քաղաքային ու զինուորական պաշտօնատարները և վաճառականներ: Յուղարկաւորութեան օրը դեռ որոշուած չէ: Ընդհ. հիւպատոսարանները դրօշները կէս պարզած են իբրեւ սուգի նշան: Ընդհ. հիւպատոսները ցաւակցութիւն յայտնեցին նախարարապետ Գ. Կրէքովի: Ամէն կողմ մեծ սուգ կը տիրէ:

—Մարի Լուիզ իշխանուհիին մահուան գոյժը Վիէննա հասնելուն պէս հաղորդուեցաւ Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր և արտաքին գործոց նախարարութեան: Ն. Վեհափառութիւն ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Ֆէրտինանտ իշխանին: Կոլուխովսքի կոմսը ցաւակցական այցելութիւն տուաւ Վիէննայի պուլկարական գործակատար տոքթ. Սըրմաճիէֆի: Կէս-պաշտօնական Վինըր Ապէնտբոսթ կ'ըսէ թէ իշխանուհիին յանկարծական և անակնկալ մահը ամէն կողմ ցաւ պիտի պատճառէ և բուռն համակրութիւն առաջ պիտի բերէ վշտացեալ ամուսնին և հանգուցելոյն ազգականներուն նկատմամբ:

—Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը չորեքշաբթի օրը թիկնապահ մը ղրկելով Բարիզի պուլկարական գործակատարին, ցաւակցութիւն յայտնել տուաւ: Լրագիրները ցաւ կը յայտնեն և կը գովեն իշխանուհիին սրտի և մտքի ազնիւ ձիրքերը:

—Վեհ. Սուլթանին հեռագիրը, որ ջերմագին խօսքերով ցաւակցութիւն կը յայտնէ, կը ծանուցանէ իշխանին թէ պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատար մը պիտի ղրկէ Սոֆիա, ցաւակցութիւն յայտնելու և Իր ինքնագիր մէկ նամակը յանձնելու համար:

—Չէթինեէի մէջ բուռն վիշտ պատճառեց Պուլկարիոյ իշխանուհիին մահը: Նիքոլա իշխանը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց Ֆէրտինանտ իշխանին: Չէթինեէի մէջ ընդհանուր սուգ կը տիրէ:

—Սոֆիայէն փետր. 2 թուականով կը հեռագրեն.

Այսօրուընէ սկսեալ Մարի Լուիզ իշխանուհիին մարմինը հինգ օր ի տես պիտի դրուի իշխանական պալատին մէջ պատրաստուած մատուռը: Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի չորեքշաբթի 7 փետրուար: Մարմինը Ֆիլիպէ տարուելով հոն պիտի թաղուի: Հանրային սուգը կը շարունակուի: Վաճառատունները տակաւին գոց են: Տուները սեւ դրօշներով զարդարուած են: Քաղաքը ընդհանուր սուգի մէջ է:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Աւասիկ պատճէնն այն հրաւիրագրին — որուն մէկ կողմը փրանսերէնն ալ տպագրուած է — որ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ ուղղուեցաւ երէկ եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութեանց, ազգ. պաշտօնական մարմնոց, ինչպէս նաեւ Բարձ. Նուպար փաշայի գերդաստանին մօտաւոր ազգականներուն՝ որոնք մայրաքաղաքս կը գտնուին.

Յառաջիկայ կիրակի, 24 Յունվար, Գում-Գաբուի Պատրիարքական Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, հանդիսադրութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, վասն յիշատակի Բարձրապատւ

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ

վախճանելոյ ի Փարիզ յունվար ամսոյ երկրորդ օրը:

Կը հրաւիրուին ներկայ լինել սոյն եկեղեցական արարողութեան՝ Հանգուցելոյն ազգակիցք եւ բարեկամք, եւ ամեն անոնք՝ որ կը փափաքին Մեծանուն Հանգուցելոյն յիշատակին նոր յարգանք մը եւս ընծայել:

Ժամերգութիւնն պիտի սկսի ի ժամ 2, Պատարագն ի ժամ 4, եւ Հոգեհանգստեան կարգն ի ժամ 5 ու կէս:

21 Յունվար 1899.

Բարեյիշատակ Տ. Խաչատուր Ա. քահանայի օծման և յուղարկաւորութեան նկարագրութիւնը հրատարակեցինք երէկ: Դագաղին Եէնիգաբուէն Պալըքլը փոխադրման վերաբերեալ քանի մը ծանօթութիւններով կը լրացնենք զայն:

Թէեւ Եէնիգաբուի կայարանը մեռելակիր կառք մը կը սպասէր, սակայն վերջին պահուն աւելի յարմար նկատուեցաւ ուսերու վրայ բարձրացած տանիլ դագաղը, և այնպէս ալ եղաւ: Սամաթիոյ քահանայական դասը, Թաղ. Խորհուրդը ու ժողովրդեան բազմութիւնը որոնք կը սպասէին Թափորին անցնելիք ճամբուն վրայ, թախանձեցին որ պահ մը իրենց եկեղեցին ալ մտցուի դագաղը: Հետեւաբար, Ս. Գէորգ եկեղեցիի մէջ ալ հոգեհանգստեան արարողութիւն կատարուեցաւ հանգուցեալ երէցին դագաղին վրայ, որ անկէ ուղղակի Պալըքլըի գերեզմանատունը տարուեցաւ, ուր յոյն քահանաներն ալ Աւետարան կարդացին:

Տ. Խաչատուր Ա. քահանայի մահուան առթիւ, Ալթը-Մէրմէրի Թաղ. Խորհուրդի ատենապետը բանաւոր առաջարկ մը ուղղած է մեզ նամակով մը զոր հրատարակելով ի ստորեւ՝ Ազգ. Պատրիարքարանի և մասնաւորապէս հանգուցեալ քահանային ծուխերուն ուշադրութեանը կը յանձնենք, ջերմապէս փափագելով անոր գործադրութեանը:

—Վանայ մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ յունուար 4 թուականով:

«Աղքատութիւնը ու կարօտութիւնը հետզհետէ կ'ընդհանրանան արմտեաց նուազութեան և սղութեան հետեւանքով. գիւղերը մանաւանդ շատ կը նեղուին. գիւղեր կան որոնց բնակիչները հայցէ զատ ուրիշ ուտելիք չունին, իսկ աւելի կարօտ գիւղացիներ՝ ատիկէ ալ զուրկ են:

«Նահանգիս Վսեմ. կուսակալի օգնական Յովհաննէս էֆէնտիի նախաձեռնութեամբ, Առաջնորդարանը հանգանակութեան ձեռնարկեց՝ Ծնունդի տօնին առթիւ կարօտեալները քիչ շատ մխիթարելու համար, և մինչեւ ցարդ 100 ոսկիի մօտ գումար մը հանգանակուեցաւ, բաւական քանակութեամբ ալ իրեղէն ու ուտեղէն:

«Կրօնափոխական շարժման մասին մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդած էի Արեւելքին՝ նախորդ թղթակցութեամբս: Վերջին երեւոյթը սա է որ տեղւոյս բաթերանները Ալիւր գիւղ երթալով, առաջարկեր են ամբողջ գիւղացիներուն ապրուստը ապահովել՝ պայմանաւ որ պապականութիւն ընդունին անոնք: Այդ գիւղացիներուն չքաւորութիւնը այն աստիճանի հասած է, որ ուտելու հաց մը գտնելու համար՝ տրամադիր են ընդունելու իրենց եղած առաջարկը»:

—Տ. Համայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան նամակով մը կը յայտնէ մեզ թէ ինքը ո՛չ պատրաստակամութիւն յայտնած է Վան երթալու և ոչ ալ դրամ պահանջած է այդ նպատակով: «Այս տեսակ խորհուրդ մը, կը յարէ Բերայի քարոզիչ Սրբազանը, միտքէս անգամ անցած չէ»: Հետեւաբար Վանայ հոգեւոր հովուութեան համար միակ ընտրելի կը մնայ Իզմիրի Նախորդ առաջնորդ Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ասլանեան, մայրաքաղաքս գտնուող Վանեցի ազգայիններուն առաջարկութեամբ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Երէկ կատարուեցաւ յուղարկաւորումը ժողովրդեան սիրեցեալ քահանային՝ արժանայիշատակ Տ. Խաչատուր Տ. Գաբրիէլեանի, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարքին որու շուրջը համախմբուած էին բարձրաստիճան եկեղեցականներ, կղերական և աշխարհական ամէն դասակարգէ հոծ բազմութիւն մը փութացած էր գալ վերջին յարգանք մը մատուցանելու այս պատուական եկեղեցականին:

Եւ ինչպէս Ս. Պատրիարք Հայրը ի վեր հանեց իր դամբանականով, հանգուցեալը տաներէց էր բազմաթիւ ազգայնոց որոնք միշտ կը յարգէին ու կը սիրէին զինքը: Արդ, որպէս զի մեր տաներէցին նկատմամբ ունեցած յարգանքնիս գործով ապացուցանենք, քանի որ Ս. Ծննդեան առթիւ չկրցաւ այցելել ժողովրդեան տուները՝ թէեւ անկողնէն իսկ չթերացաւ օրհնել զանոնք, կ'առաջարկեմ տնօրհնէքի նուէրները միացնելով՝ դամբարան մը կանգնել մեր պատուական տաներէցին յիշատակին: Այս նուէրները իւրաքանչիւր ոք թող հաճի յանձնել իր Թաղի Թաղ. Խորհրդին՝ որ ղրկուի ուրոյն ցուցակով Պատրիարքական Փոխանորդ Ս. Հօր՝ հարկ եղածը տնօրինելու համար:

22 յունուար 1899 Գ. ՃԻՎԱՆԵԱՆ
Ալթը Մէրմէր

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Պետրոս էֆ. Գարակէօզեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս:

Տիկին Էֆթիկ Պասմաճեան՝ 108, Տիկին Աղաւնի Ե. Գարակէօզեան՝ 108, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան՝ 216, Յովհաննէս էֆ. Գարակէօզեան՝ 108, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան՝ 108, Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան՝ 108 ղրշ.:

(Հոգաբարձութիւն)

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻԻ ՄԸ
ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Երաժշտասէր բարեկամ մը որ ներկայ գտնուած էր Կ. Պոլսոյ Երաժշտական Ընկերութեան երէկ իրիկուան երեկոյթին, Իւնիօն Ֆրանսէզի սրահին մէջ, իր տպաւորութիւնները հաղորդած է մեզ արուեստագէտ հայ օրիորդի մը գտած փայլուն յաջողութեանը վրայ, որ տարակոյս չունինք թէ հաճոյքով պիտի կարդացուի.

«Երաժշտական Ընկերութեան երեկուան երեկոյթը գեղարուեստական փայլուն հանդէս մը եղաւ: Խուռն և ընտրելագոյն բազմութիւն լեցուցած էր սրահը, մեծ մասով Օրիորդ Ճանըմեանը լսելու հետաքրքրութեամբ: Աւելորդ է գովել Գ. Պռասէնի և Ռատըլիֆի պէս ծանօթ արուեստագէտները. բայց կարելի չէ մասնաւոր համակրանքով չյիշել հայ արուեստագիտուհին որ, ներկայ արուեստագէտներուն իսկ վկայութեամբ, վարպետ դաշնակահարի մը պէս նուագեց: Գտած չէին Օրիորդ Ճանըմեանի գտած յաջողութեան նմանը դեռ Իւնիօնի սրահին մէջ նուագող արուեստասէր դաշնակահարները: Լիստի 12րդ Ռաբսոտին կատարեալ կերպով նուագելէն ետքը, դեռատի արուեստագիտուհին հինգ անգամ ի տես հրաւիրուեցաւ համակրալից ծափերով և պարտաւորեցաւ կրկին անգամ նուագել, նոյնքան փայլուն կերպով զարնելով ուրիշ հատուած մը, ոչ նուազ դժուարին: Օր. Ճանըմեանի նուագելուն մէջ ոչ մէկ յատկութիւն պակաս է և կրնայ յաջողապէս մրցիլ Եւրոպացի ճարտար արուեստագէտներուն հետ: Կը ցաւինք միայն որ իրեն պէս տաղանդ մը այսքան հազուադէպ կերպով կը ներկայանայ հասարակութեան:»

Փափաքելի էր որ Օր. Ճանըմեան հրաւիրուէր նաեւ մասնակցիլ Հիւանդանոցին ի նպաստ կազմակերպուած նուագահանդէսին, ինչ որ այդ երաժշտական ու մարդասիրական հանդէսին փայլը պիտի աւելցնէր:

ՄԱՍԻՍԻ չորրորդ թիւը վաղը հրապարակ կ'ելլէ հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Մեր հարուստները. Միքայէլ Շամտանճեան: Հակազդեցութիւնը, Կարօ. Գեղարուեստները. — Արուեստագէտը և Քննադատը, Հանրի Պիտու: —Մտաւորական շարժումը Հարաւային Ամերիկայի մէջ: —Խոհեր, Սկեպտիկ.— Գիտական էջեր, Խենդերուն ծիրախտը, Տօքթ. Գ. Քօյօլեան: —Դերասանուհին (վէպ) Լեւոն Սեղբոսեան: — Լեռան Հովուուհին, Վարդ-Մելիք: —Դաշնակը, Կարօ: — Կանանց աշխարհ. Պէտք է որ գրագէտները ամուսնանան, Է. Ճ. Հարտի: —Տնտեսական կեանք և միջազգային քաղաքականութիւն, Մ. Շ.:

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Մուսուլի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Տէրսէ Աղասի նախորդ կառավարիչ Հազիմ էֆ. որուն Պալայի աստիճան տրուեցաւ։

—Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին օգնական անդամ անուանուեցաւ ներքին գործոց նախարարութեան Թըղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Սալիմ պէյ, որդի Սէլանիկի կուսակալ Հաճի Հասան փաշայի։

—Սանիէի Բ. աստիճան և Դ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Իզմիր բնակող Այնթապցի Սիսակ էֆ.ի։

Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան հետեւակ զօրքերու ճիւղին Ա. քարտուղար Նուրի պէյի։ Բ. կարգի Օսմանիէ՝ Մանաստըրի կուսակալի օգնական Սթէֆանաքի պէյի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պէրլինէն չորեքշաբթիի թուականով կը հեռագրեն թէ գնդապետ Հէնիգ ֆոն Քրէնաքի, պահակազօրքերու թնդանօթաձիգ զօրագունդին հրամանատարը, պաշտօն ունի վեհ. Սուլթանին մատուցանելու այն աբագահարուած թնդանօթը զոր նուիրած է Գերմանիոյ վեհ. Կայսրը։ Թնդանօթը երեք շաբթէն Կ. Պոլիս պիտի բերուի։

—Օսմ. երեսուն սպայ յառաջիկայ շաբթու Գերմանիա պիտի ուղեւորին իրենց զինուորական ուսումը կատարելագործելու համար։ Քամբոնհէյվէյներ փաշա պիտի ընկերանայ այդ սպաներուն։

—Գերմանիոյ հեծելազօրքերու երկու սպաներէն մէկը հազարապետ ֆոն Մէսմէր Սատլէր՝ Գ. զօրաբանակին (Մանասդըր) պիտի յատկանայ և ֆոն Րուտկիս՝ Դ. զօրաբանակի Համիտիէ հեծելագունդերուն։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.—Եմտական բարենորոգմանց յանձնաժողովը, որուն նախագահն է առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշա, բարձրագոյն հրամանաւ՝ աւելի շատ գումարումներ պիտի ունենայ, ուսումնասիրելու համար Մալիէին, Հաշուակալութեանց Ատեանին, մաքսային վերատեսչութեանն ուրիշ պաշտօնատուններու տեղեկագիրները։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Թուրքեւ-հելլէն սահմանագլուխին վրայ երեւան ելած աւազակներու մեծ խումբը, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, փորձեր է ազատել զինքը պաշարող օսմ. զօրքերու ձեռքէն։ Ընդհարումի միջոցին աւազակներուն տեղակալը սպաննուեր է։ Պետը և մարդերէն չորսը ծանրապէս վիրաւորուեր են։ Ութ աւազակ փախեր են գիշերուան մթութենէն օգտուելով, բայց պիտի չկրնան ազատիլ սահմանագլուխին վրայ սպասող հելլէն զօրքերու ձեռքէն։ Օսմ. զինուորներէն երկու հոգի թեթեւակէս վիրաւորուեր են։

ԹՈՒՐՔՕ-ՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանադրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Խարիճիէի մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Հոլանտական ու ամերիկեան դեսպանները երէկ Բ. Դուռը երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Պուլկարական գործակատար Պ. Մարքով երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

«ԹԻՄՍԱՀ» ԶՐՕՅԱՆԱՒԸ, որ վեհ. Սուլթանին կողմէ Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին նուիրուած է, երէկ Թէրսանէէն դուրս հանուեցաւ։

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԹՐԱՄՈՒԷՅ.—Իզմիրի Սէնայի վարժարանին պատուակալ վերատեսուչ Ահմէտ Էսատ պէյ նոյն վարժարանին անունով մենաշնորհ խնդրած է Գոզդարեալըէն մինչեւ Չէշմէ շոգեշարժ թրամուէյի գիծ մը հաստատելու համար։ Ահմէտ Էսատ պէյ իբրեւ երաշխաւորութիւն այդ ձեռնարկին մասնակից ըրած է Թոշիլոտ Գահիրէի ներկայացուցիչը։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ անժառանգ մեռած Միմիքօյի և Միխալ Հաճի Անտոնի թողած ութսուն հազար ոսկիի հարստութիւնը մահլիլ միացած ըլլալով, օսմ. կառավարութեան փոխանորդը դատ բացած է ձեռնհաս իշխանութեան առջեւ, այդ գումարը գանձելու համար։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԻ օսմ. դեսպանատունը հարցուցեր է Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին թէ օսմ. կալերտները եթէ Ամերիկայէն նորէն Թուրքիա վերադարձուին, ո և է տուրքի ենթակայ պիտի ըլլա՞ն թէ ոչ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ. — Իգտամի մէջ կը կարդանք.

«Առջի իրիկուընը ժամ 11½ին Մախսուսէի 11 թիւ շոգենաւը կամուրջին ուղեւորները առնելով դէպ ի Գատըգիւղ ճամբայ ելաւ։ Նալըքէօշկի առջեւ երբ հասաւ, մեքենային խանգարում ունեցաւ և սկսաւ կամաց կամաց երթալ։ Երբ Սէլիմիէ զօրանոցին բացերը ժամանեց, երկրորդ խանգարում մըն ալ ունեցաւ, այսինքն ղեկին շղթան խզուեցաւ։ Շոգենաւը հոսանքէն բռնուեցաւ և ուղեւորները ահուդողի մատնուեցան։ Հարաւային սաստիկ հովը սկսաւ դէպ ի Սէլիմիէ քշել շոգենաւը։ Կիները կը պոռային և շոգենաւը սուլելով օգնութիւն կ'ուզէր։ Հայտար Փաշայի առջեւ գտնուող Ֆերահ շոգենաւը անմիջապէս արկածեալ 11 թիւին մօտը փութաց և պարան նետեց, բայց պարանը խզուեցաւ։ Վերջապէս բաւական աշխատելէ և հազար դժուարութիւն քաշելէ ետքը Ֆերահ յաջողեցաւ կապել 11 թիւը և ժամը 1½ին Հայտար Փաշա տանիլ։ Երէկուընէ ի վեր 11 թիւն տեղ 8 թիւը կը բանի Գատըգիւղի գիծին վրայ, բայց աւելի արագ երթալու համար գլխու կողմը առագաստ պարզուած է։»

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպանը առջի իրիկուընը սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Աւստրիոյ, Սպանիոյ և Մ. Նահանգաց դեսպանները, Անգլիոյ դեսպանուհին, ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը և ուրիշներ։

ԹԱՇՈԶ կղզի բնակիչները, Գավալայի գայմագամին միջոցաւ, ձեռնհաս իշխանութենէն խնդրեցին վերցնել՝ նոյն կղզիին անտառներէն փայտ կտրելու արգելքը, որ վնաս կը պատճառէ իրենց։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. — Մանասդըրի լրագիրը կը պատմէ թէ ամսոյս 5ին քաղաքէն դուրս ընդհարում մը տեղի ունեցեր է Ռէժիի դէտերու և ծխախոտի մաքսանենգներու միջեւ։ Ռէժիի դէտերէն Պրոնսուզ Նազմի և ընկերները ուզեր են ձերբակալել Պէսիմ անուն ծխախոտի մաքսանենգ մը ու համախոհները որոնք երեք ձիու բեռով ծխախոտ կը փախցնէին։ Դէտերը նախ ազդարարեր են մաքսանենգներուն որ կենան, բայց ասոնք զէնքի դիմեր են. ասոր վրայ երկու կողմէն ալ զէնք պարպուելով, վերջապէս մաքսանենգները փախեր են, ծխախոտ բեռցած ձիերէ մէկը հոն թողլով։ Դէտերէն մէկը թեթեւ վէրք մը ստացեր է. իսկ մաքսանենգներէն Ֆէրհատ ծանրապէս վիրաւորուեր է։

ՏՈՔԹ. ՋԱՆՏԷՐ, Անատոլուի երկաթուղիներու վարչական Խորհուրդին նախագահը, երէկ Պէրլին ուղեւորեցաւ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Ինչպէս ծանուցինք, Իզմիրի մէջ կուսակալ Քեամիլ փաշայի կնոջը նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է Կրէտէի կարօտեալներուն նպաստ հաւաքելու համար։ Արդ, Ն. Բարձրութեան կինը 200 կտոր զանազան հանդերձեղէններ նուիրած է, աղջիկը՝ 100 կտոր, Րաղըպ փաշայի կինը՝ նոյնչափ և Պալեօղեան Մատթէոս էֆ.ի աղջիկն ալ 100 ծրար Մանիսայի պլաձ։

—Հարիւր գաղթականներ եւս Իզմիր հասեր են։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ. —Յառաջիկայ մարտին Մուսավվէրը Ֆեն վէ էտէպ անունով պարբերական շաբաթաթերթ մը հրատարակուիլ պիտի սկսի մայրաքաղաքիս մէջ։

ԳԱՐԱՍԻ գաւառին նախկին դատարանին նոտար Ճեմալ էֆ. իր բնակած թաղին մէջ Հալիմէ անուն 20 տարեկան աղջկան մը պատիւը բռնաբարած և աղջիկն ալ ծնած զաւակը խեղդած ըլլալով, երկուքն ալ հինգական տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցան։ Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց այդ վճիռը։

ԵՂԾՈՒՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Օրթագիւղի գիշերապահներէն Շիւքրին, որ օգոստոս ամսուան մէջ իր ընկերը, Խուրշիտը, սպաննած էր կռիւի մը հետեւանքով։ Շիւքրի դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Ալեքսանտր շոգենաւը որ Օտեսայէն կու գար, երէկ առտու զարնուեցաւ Ֆընտըգլըի առջեւ կեցող Ուքարիս օսմ. պահականաւին, որ գլխի կողմէն վնասուեցաւ։

ԿԱՏՂԱԾ ԳԱՅԼ. — Սէլանիկի շրջակայ մէկ գիւղին մէջ կատղած գայլ մը երկու հոգի խածեր է։ Գիւղացիները անմիջապէս սպաններ են գայլը։ Խածնուած մարդերը Կ. Պոլիս ղրկուած են դարմանուելու համար։

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԴՐԱՄԱՆԵՆԳ ՄԸ.—Բարիզէն կը գրեն թէ տասներկուքի չափ կառավարութիւններ պիտի պահանջեն ֆրանսական կառավարութենէն արտաքսել Աբոսթոլոս անուն նշանաւոր դրամանենգ մը որ այս միջոցիս բանտարկուած է Բարիզի մէջ։ Այս անձը, որ ամէն կողմէ կը փնտռուէր, օտար պանքերէ 40,000 ոսկիի չափ գումար մը չորթած է, հարտաբօրէն նենգուած արժէթուղթերու միջոցաւ։ Ամենէն աւելի եգիպտական Իւնիֆիէ արժէթուղթերը կը կեղծեր և երկրորդ կարգի սեղանաւորներուն հետ գործ կ'ընէր։ Այդ արժէթուղթերը օտար կամ գաւառային սեղանաւորի մը կը ղրկէր նամակով մը որուն մէջ ինքզինքը կը ներկայացնէր իբրեւ դրամատէր մը Բարիզի մէջ հաստատուած։ Այդ նամակով կ'ըսէր նաեւ թէ իր մարդերէն մէկը այդ քաղաքը պիտի երթայ և պանքային ներկայանալով փոխառութիւն պիտի ընէ այդ արժէթուղթերուն փոխարէն և թէ փոխ տրըուելիք գումարը նամակին մէջ նշանակուածէն պակաս պէտք է ըլլայ։ Այդ նամակը ստացող սեղանաւորը տեսնելով որ ներկայացող մը չ'ըլլար, Բարիզ կը գրէր թէ ի՛նչ ընելու է արժէթուղթերը։ Պատասխան կը ստանար անմիջապէս ծախելու և դրամին փոխարէն չէք մը ղրկելու։ Այս էր Աբոսթոլոսի գործելու եղանակը։ Կ'ըսուի թէ այդ կերպով գումարներ չորթած է Անգլիային, Աւստրիային, Գերմանիային ու Ֆրանսային։ Բայց Պէրլինի սեղանաւորներէն մէկը որուն դիմած էր Աբոսթոլոս, գրեր է Բարիզի իր ներկայացուցիչին քննութիւն մը կատարել այդ մարդուն նկատմամբ։ Ներկայացուցիչը անմիջապէս յանձնարարութիւնը կատարեր և տեղեկագրեր է Պէրլինի սեղանաւորին թէ Աբոսթոլոս Բարիզի մէջ երրորդ կարգի պանդոկի մը փոքր մէկ սենեակը կը բնակի։ Ոստիկանութիւնը իմացեր և Աբոսթոլոսը ձերբակալեր է։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Աւստրիոյ թերթերէն, 1 Փետր. 1899.

ԾԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔ.—Րիւթէրի գործակալութիւնը Բէքինէն կը հաղորդէ թէ հիւսիսային Չինաստանի երկաթուղիի գիծերու մասին արտաքին գործոց Խորհուրդին հետ կատարուած բանակցութեանց համար գերմանական և անգլիական դեսպաններու միջեւ կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է։

—Նոյն գործակալութեան ուրիշ մէկ հեռագիրը չինական աղբիւրէ առնելով կը ծանուցանէ թէ Չինաստանի մայր կայսրուհին կայսերաժառանգը նշանակած է։

—Քէօլնիշէ Զայթունկ կը հաղորդէ թէ Հայնրիխ իշխանուհին յառաջիկայ ապրիլին Շանկայէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Գերմանիա։ Հայնրիխ իշխանը և իշխանուհին ետ կեցած են իրենց Ճաբոն այցելելու դիտաւորութենէն, զանազան պատճառներով։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — 1871ի ֆրանքօ-գերման պատերազմէն վերջը առաջին անգամ ըլլալով, երկու գերմանական զրահաւոր այցելած են ֆրանսական նաւահանգիստ մը՝ Օռան։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ զինուորները Քուպայէն և Բորթօ-Րիքոյէն հայրենիք փոխադրելու համար հաշուուած է որ 30 միլիոն բէզէթա պիտի ծախսէ սպանիական կառավարութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱ.—Սէնդ Ճէյմս Կազէթ կը հաղորդէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը բանակցութեան մտած է անգլիական և ֆրանսական քանի մը դրամատուններու հետ, 8էն 10 միլիոն անգլ. ոսկիի փոխառութիւն մը ընելու համար, որ գլխաւորաբար նաւատորմը զօրացնելու եւ զանազան ռազմական նպատակներու պիտի յատկացուի։

ԳԱՀԻՐԷԷ կը հեռագրուի թէ բոլոր կառավարութիւնները համաձայնեցան որպէս զի եգիպտական խառն դատարաններու պաշտօնավարութիւնը նորէն տարի մը եւս շարունակուի։

ՄԱՔՍԻՄՕ ԿՈՄԷԶ զօրավարը Մ. Նահանգներու կառավարութենէն 16 միլիոն տոլար կը պահանջէ իր խումբերը ցրուելու համար։

ԼՈՆՏՈՆԻ Փար դրամատան գողութեան մասին առնուած նոր լուրերու նայելով՝ հաստատութեան գանձապահը խոստովաներ է թէ ինք գողցած է պանքնոթները։ Գանձապահը մտքի խանգարման նշաններ ցոյց կուտայ։ Կ'ըսուի թէ ամսականի յաւելման սպասած է երկար ատեն ու յետոյ մերժուած ըլլալով այդ յաւելումը, դառն յուսախաբութիւններ կրած է։

ՄԱՏԱԿԱՍԲԱՐԷՆ հասած լուրերը կը հաղորդեն թէ ժանտախտի համաճարակը այն տեղուանքը սկսած է նուազիլ հետզհետէ, և որոշ տեղերու մէջ միայն սահմանափակուիլ։

ԺԸՆԵՒԻ մէջ յանձնաժողով մը կազմուելով հանգանակութիւն մը բացած է, անով Մօնթէօի մէջ ի յիշատակ Էլիզապէթ կայսրուհիին մահարձան մը կանգնելու համար։

Հեռագիր

ԲԱՐԻԶ, 2 Փետր.—Կ'ըսուի թէ խորհրդարանական յանձնաժողովը փոփոխութիւններ պիտի ընէ կառավարութեան կողմէ ներկայացուած ծրագրին մէջ, վերաքննութիւններու մասին։

—Պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ ֆրանսական կառավարութեան թէ Անգլիոյ թագուհին մարտ 7ին Ֆրանսա պիտի երթայ։

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Ծերակոյտը վաղը պիտի սկսի Փիլիփփեաններու խնդրին վիճաբանութեան։

ԳԱՀԻՐԷ.—Խարթումէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, քաղքին վերաշինութիւնը փութով առաջ կը տարուի։ Հազար հինգ հարիւրի չափ դատապարտեալներ կ'աշխատին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Յունուարի վերջին կիսուն պղինձի պատրաստի քանակութիւնը 563 թոնօ պակաս եղած է։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 2 Փետր.—Վճռաբեկ ատեանի պատժական ճիւղը այսօր նորէն լսեց այն երեք փորձագէտները որոնք 1894ի դատին ատեն պորտըրօն քննած էին։

—Դատական նախարար Պ. Լըպրէ վճռաբեկ ատեանին Ա. Նախագահ Պ. Մազոյէ լրացուցիչ տեղեկութիւններ ուղեց՝ Պ. Քընէ տը Պօրըբէռի կողմէ եղած ամբաստանութիւններուն վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նախարարաց Խորհուրդը այսօր երկարօրէն քննեց Խորհրդարանի ներկայ նստաշրջանին աշխատութեանց ծրագիրը։

—Գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն բաւական հիւանդ է։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
1899 Տարւոյ
Սեպհականութիւն Ս. Փրկչի ազգային Հիւանդանոցի
ԳԻՆ 2 ՂՇ.
Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի գրասենեակը Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր խան, միջին յարկ թիւ 48, 49, 50։ (Կճիf)

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Շար. նախորդ ցուցակին)

Բարեսէր տիկին մը ըստ իր բարի սովորութեան, 56 կտոր զանազան տեսակ խաղալիք տղոց։ Բարեսէր ոմն ըստ իր բարի սովորութեան 118 քաշ սեւ չամիչ, 150 քաշ ընկոյզ, 80 քաշ թուզ, 1780 նարինջ, Տիկին Իսկուհի Կ. Փափազեան 16 սնտուկ մանտարին (1600 հատ), Տիկին Լեւոն Բանիկեան 315 նարինջ, Տիկին Նազարէթ էֆ. Մուրատեան 18 վարտիկ և 18 շապիկ, Կարապետ էֆ. Խօրասանճեան իր հարսանեաց առթիւ իր հանգուցեալ ծնողաց հոգւոյն՝ հաստատութեանս ընդհանուր պատսպարելոց տուած հոգեհացին համար հետեւեալները նուիրած է. 446 քաշ հաց, 100 քաշ միս, 71 քաշ կաթ, 36 քաշ ցորեն, 25 քաշ սպիր իւղ, 65 քաշ շաքար, 2 քաշ փըստըխ, 40 քաշ բրինձ, 1000 հատ բաշա, 2 ու կէս քաշ վարդեջուր. Ցարութիւն էֆ. Շէքերճեան ըստ իր բարի սովորութեան 60 քաշ սիմիտ, Ղուկաս էֆ. Զօհուրեան յանուն իր զաւակաց 39 կտոր խաղալիք տղոց և 12 բաքէթ շոքօլա, Քերովբէ էֆ. Գույումճեան 29 քաշ արմաւ, Սիվրիհիսարի բարեսէր ազգայիններէ հանգանակուած՝ ձեռամբ գանձապետ Մհի. Ցակոբ էֆ. Դալքաճեանի 300 զոյգ բրդեայ գուլպա, Հանգուցեալ Մարտիրոս աղա Նշաստաճեանի հոգւոյն, ըստ սովորութեան 54 քաշ ձաւար, Մէկ քանի բարեսէր ազգայինք 280 բաքէթ ծխախոտ, Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկերտեան 20 ծրար պաստա, Արտաշէս էֆ. Ֆնտըգլեան 13 ծրար պաստա, Թորալեան եղբարք 2 ծրար պաստա, եղբարք Աւագեան 4 սնտուկ նարինջ, Ցովհաննէս էֆ. Կ. Եուսուֆեան 1 ոչխար և 10 քաշ բրինձ, Գառնիկ էֆ. Վ. Գարամաճեան վասն հոգւոց կենդանեաց և ննջեցելոց իւրոց 1 ոչխար, Կարապետ աղա քարակոփ 1 գառն և 6 քաշ բրինձ, Անտոնաքի Գուլպանճօղլու 1 պարկ լուբիա (86 քաշ), Եավրուեան Իսագուլեան ընկերութիւն 1 սնտուկ թէյ (6¼ քաշ), Մարտիկ էֆ. Շիրինեան 100 պրակ սիկառի թուղթ, Սամիկ էֆ. Պարտիզպանեան 240 պրակ սիկառի թուղթ, Բարեսէր ոմն Տիկնանց պատուարժան Խնամակալութեան միջոցաւ 18 զոյգ գուլպա, Գրիգոր Էրմէնեան և Ռ. Մաղաքեան 12 ձեռք հագուստ տղոց, Ցարութիւն էֆ. Տամլամաեան 1 ոչխար, Եղիա էֆ. Քիպարեան 1 զոյգ կօշիկ, բարեսէր ոմն 1 կրօսս կօշիկ ներկ, մէկ քանի բարեսէր ազգայիններ ձեռամբ Տէր Արսէն քահանայ Տէր Ցովսէփեանի 30 քաշ մրգեղէն, 82 հատ նարինջ։

Ազնիւ պատանիք՝ Գեղամ Զ. Ճըմարտախօսեան, Հրանտ Բ. Մանուկեան և Սերոբէ Պ. Կիւլպէնկեան տարեգլխոյ առթիւ հաստատութեանս որբոց մրգեղէն առնելու համար վիճակահանութիւն մը կազմակերպած, այլ սակայն տեղեկացած ըլլալով որ ուրիշ բարեսէր ազգայինք հոգացած են նոյն պէտքն, որոշած են նոյն վիճակահանութենէն գոյացած հասոյթովը Րումէլիի երկաթուղւոյ արժէթուղթ մը գնել յօգուտ որբոց։

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ վերոյիշեալ ազնիւ պատանիք գործադրելով իրենց նոյն որոշումը, հաստատութեանս նուիրած են 1,937,900 թիւ երկաթուղւոյ արժէթուղթը։

—Սափրիչ արհեստաւորներէն հետեւեալ բարեսէր ազգայինք ըստ իրենց բարի սովորութեան դեկտեմբեր ամսոյ մէջ եւս Հիւանդանոց գալով անձնուիրաբար ածիլած են բոլոր պատսպարեալները և որք են՝ Գումգաբուէն Ուստա պաշի Ցարութիւն աղա և Գէորգ աղա, Բարմագ գաբուէն Մհի. Ցակոբ աղա Խըրխըրեան, Սամաթիոյ Նէյի Մահալլէէն Մհի. Համբար աղա և Պետիկ աղա և Սամաթիոյ Տամկաճըի սրճարանէն Ալիքսան աղա։

—Ի նպաստ հաստատութեանս հրապարակ ելած սիկառի թղթի դեկտեմբեր ամսոյ հասոյթը 1900 ղրուշ եղած է։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ	ՊԱՏՐԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Տես Դ. երես՝ Պալալը Հաուսի հրատարակութիւնները։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

22 Յունուար 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանրաչափ 764.
Ջերմաչափ 11.
Օդը ամպոտ։
Կէս օր. — Ժամը 6.37։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	10
Սէլանիկ	—	8
Իզմիր	—	10
Հալէպ	—	—
Էնկիւրի	—	8
Պրուսա	—	13
Արտահան	25	—
Բեդերսպուրկ	15	—
Մոսկուա	7	—
Բարիզ	3	—
Վիեննա	2	—
Օտեսա	—	5
Սօֆիա	—	5
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Ալեկոծուած։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	25	34
Ամէնէն բարձր գին	»	25	35
Ամէնէն վար գին	»	25	32
Րումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	111	75
Ամէնէն բարձր գին	»	111	87
Ամէնէն վար գին	»	111	75

ԲԱՑՈՒՄ 22 Յուն.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Գ.	Ք. Կ.	25	37
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	112	25
Օսմանիյէ		422	—
Ռէժի		271	—
Օսմ. Պանքա		12	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		9	22
Երկրագործական Պանքա		7	30
Աս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	3	23
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթ.		710	—
» ժուիսանս		228	—
» պարտաթ.	Ֆր.	498	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	299	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	2	70
» մէկ ամսուան	»	—	—
Րում. երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	38
Անգլիական ոսկի	»	110	10
Բոլ էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	2
Մէթալիք	»	95	30
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	15
» » » չէք	»	111	10
Բարիզ » »	Ֆր.	22	79
» » » չէք	»	22	61
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	75
» » » Գ.	»	27	45
» » » Դ.) բաց.	»	23	50
) զոց.	»	23	50
Փոխառութիւն Գասապա	»	82	50
Օսմ. 3½ %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	50
Այտընի երկաթուղի	»	11	75
Եգիպտական Միացեալ	»	107	75
Անգլ. Քոնսոլիտէ		111	81
Հելլենական 5 %	»	44	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	48	—
Ռանթ » 4 %	»	37	50
Թուրք. փոխառ. 6 % 1888	»	95	87
» Նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	200
Դրամազեղչ	»	3	

ԲԱՐԻԶ, 2 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սերի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	70
) զոց.	»	23	75
» » » Բ.	»	48	25
» » » Գ.	»	27	80
Օսմանիէ	»	422	—
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր	114	50
Օսմ. Ռէժի	»	271	-
Օսմ Կայս Պանքա	»	556	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	102	70
Քրէտի Լիոնէ	»	900	—
Պանք տը Բարի	»	——	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	93	95
Սպանիական արտաքին	»	53	55
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	150
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԷՐԼԻՆ, 2 Փետր.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Րումէլիի երկաթուղի	»	115	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	350

Անգլիոյ Պանքան դրամազեղչը % երեքուկէսէն 3ի իջեցուցեր է։

ՄՈԴԱԿԱՆ ՀՐԱՊՈՒՐԻՉԸ

Շատ անգամ խանութի մը կամ վաճառատան մը ապրանքներէն աւելի, Նօվէլթէներն են որ յաճախորդը իրենց կը քաշեն. անտարբեր անցորդը խանութին ճակատը կամ քովը շըջանակուած զարդարուն գիրերէն հրապուրուած ներս կը մտնէ ո՛և է առարկայ մը կամ նիւթ մը գնելու համար։

Բոլ Զրաք նկարչատունը, որ հաստատուած է Ղալաթիա, Տէմիր խան, 26, ամէնէն աւելի կրնայ գոհացնել այդ կարեւոր պէտքը, կը շինէ ամէն տեսակ Նօվէլթէներ, ոսկեզօծ և արծաթազօծ, ցինկոյի, փայտի կամ թիթեղի վրայ շատ գունագեղութեամբ նկարելով գիրեր, զարդագիրներ, քանդակներ և զինանշաններ, հիանալի ճաշակով մը և շատ դիւրամատչելի գիներով։ Բոլ Զրաք նկարչատունը կը պատրաստէ նաեւ ածխատիպ պատկերներ (գարագալէմ) ամենակատարեալ նմանութեամբ։

Դիմեցէք. ամէնէն աժանն է և ամէնէն գեղեցիկը։

ՍԳՈՏԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 188[illegible]

Պարոնայք Սգոտ և Պօուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոտն օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանաւանդ [illegible] և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս համեղ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու Մօրուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Արեւելեան երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն 174րդ վիճակահանութեան արդիւնքները

1 փետրուար 1899

400 ֆրանք շահող թիւեր

17,031	187,344	408,666	587,702	879,257	1,100,930	1,412,646	1,590,032	1,822.879
2	5	7	3	8	1,127,516	7	3	60
3	197,637	8	4	9	7	8	1,590,034	1,823,871
4	8	9	5	60	8	9	5	2
5	9	70	625,861	900,891	9	50	1,599,891	3
37,126	40	414,791	2	2	20	1,424,406	2	4
7	220,343	2	3	3	1,186,676	7	3	5
8	4	3	4	4	8	8	4	1,826,626
9	5	4	5	5	9	9	5	7
30	227,356	5	644,601	909,316	80	10	1,604,036	8
40,311	7	425,281	2	7	1,189,681	1,433,526	7	9
2	8	2	3	8	2	7	8	30
3	9	3	4	9	3	8	9	1,833,526
4	60	4	5	20	4	9	40	7
5	229,821	5	658,506	917,881	5	30	1,625,071	8
44,446	2	441,996	8	2	1,264,681	1,436,011	2	30
7	3	7	10	3	2	2	3	1,847,711
8	4	8	695,591	4	3	3	4	2
9	5	9	2	5	5	4	5	3
50	233,946	442,000	3	923,136	1,226,656	1,442,891	1,647,326	4
47,811	7	444,161	4	7	7	2	7	5
2	8	2	5	8	8	3	8	1,851,701
3	9	3	726,906	9	9	4	9	2
4	253,451	4	7	40	60	5	30	3
5	2	5	8	924,171	1,252,241	1,447,136	1,685,371	4
55,601	3	473,471	9	2	2	7	2	5
2	4	2	10	3	3	8	3	1,869,306
3	5	3	731,156	4	4	9	4	8
56,506	283,091	4	7	5	5	40	5	10
7	2	5	8	934,826	1,259,331	1,486,301	1,693,107	1,870,726
8	3	493,696	9	7	2	2	8	7
9	4	7	60	8	3	3	9	9
10	5	8	731,497	9	4	4	10	30
74,246	290,061	9	8	30	5	5	1,709,851	1,886,596
7	2	700	9	954,501	1,259,501	1,494,241	2	7
8	3	522,236	500	2	2	2	3	8
9	4	7	741,026	5	3	3	4	9
50	5	8	7	983,172	4	4	5	1,916,061
74,661	291,126	9	8	3	5	5	1,739,001	2
2	8	40	9	4	1,308,971	1,513,566	2	3
3	9	531,281	30	5	2	7	3	4
4	30	2	763,001	987,126	3	8	4	5
5	302,666	3	2	7	4	9	1,741,056	1,951,786
78,461	8	5	3	8	5	70	7	7
2	9	536,571	4	9	1,354,636	1,531,336	8	8
3	70	2	5	30	7	7	9	9
4	319,371	3	776,678	1,022,146	8	8	60	90
5	2	4	9	7	9	9	1,747,886	1,957,341
85,637	3	5	80	8	40	40	7	2
8	4	545,576	787,201	9	1,364,366	1,545,111	8	3
40	5	7	2	50	7	2	9	4
95,936	346,162	8	3	1,037,801	8	3	90	5
7	3	9	4	2	9	4	1,749,966	1,958,931
8	4	80	5	3	1,370,126	5	7	2
9	5	546,046	789,546	4	7	1,568,266	8	3
40	357,206	7	7	5	9	7	9	4
159,662	7	8	8	1,049,172	30	9	70	5
3	8	9	9	3	1,378,331	70	1,770,981	1,964,981
4	9	50	50	4	3	1,568,936	3	2
5	10	553,126	830,561	5	4	7	4	3
161,211	390,751	7	2	1,074,196	5	8	5	4
2	2	9	4	7	1,380,652	40	1,808.911	1,976,806
3	4	30	5	8	3	1,569,516	2	7
4	5	566,691	840,431	9	4	7	3	8
5	402,551	2	2	200	1,383,951	8	4	9
166,126	2	3	3	1,100,872	2	9	5	10
7	3	4	4	3	3	20	1,819,361	
8	4	5	5	4	5	1,584,211	2	
9	5	584.787	841,446	5	1,412,086	2	4	
30	403,631	8	7	1,100,926	7	3	5	
187,341	3	9	8	1,100,927	8	4	1,821,956	
2	4	90	9	8	9	5	7	
3	5	587,701	879,256	9	90	1,590,031	8	

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000.000

ՖԻՆԻՔՍ

ESTABLISHED 1782

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, առնէ հրդեհի ապահովագրութիւն մ՚է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1

ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՆԴԵԱՆ ԱՌԹԻՒ ԸՆԾԱՅ ՏՐՈՒԵԼՈՒ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՐՔԵՐ

Նամակներ առ երիտասարդս, երես 131 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ օրիորդս, երես 126 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ Նորապսակ ամուսինս, երես 144 գին 5 դահեկան։

Ապացոյց քրիստոնէութեան, երես 462 գին 2 դահեկան։

Ծագումն քրիստոնէութեան, երես 406 գին 5 դահեկան։

Երգեր ու եղանակներ, երես 200 գին 3 դահեկան։

Ճամբորդութիւն (պատկերազարդ), երես 532 գին 8 դահեկան։

Մեծ ճշմարտութիւններ, երես 106 գին 2 դահեկան։

Յովսէփայ պատմութիւնը, երես 154 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ ընտանիս, երես 248 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ մայրս, երես 138 գին 2 դահեկան։

Կեանք և կենցաղ, երես 132 գին 2 դահեկան։

Քրիստիի Հին Նուագարանը (պատկերազարդ), երես 114 գին 2½ դհկ.։

Կենդանաբանութիւն երես 283 գին 5 դահեկան։

Կը ծախուին Պայպըլ Հաուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տըք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible] երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թըմբիրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, [illegible] ատամհանութիւն.

Ց. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաւառացիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Թիւ 1 [illegible]։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 (Թուական ծ ալփէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

194

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ Ընկ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ՚Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897էն 1,424,000 Ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըլլատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեվճարներու եւ տորուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Եւ ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀԱՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

Լ'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիշի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հօեօս, Փոխ-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմօն Նաքօ, » » » » »
» Ալֆրէտ ... Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քօմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌԻՉԸՐՏՍ ՖԵՆՏԱԼ

Հէյտէն խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ՚է աս, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Գոնէ Թէոտոր Սթեֆանոփ

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Փռանք 14.500.000
Պահեստի դրամ	» 26.504.000
Տարեկան հասոյթ	» 58.937.000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳՒՍՆԻԿ ԱՕՏՈՒԱՏՍԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտոսխան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իփօֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ՚օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 19 31 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 20 1 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 21/2 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 21/2 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 22 3 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 589

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պաթումի միջեւ [illegible]

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Փետր. 6 Սէպաստօփօլի Անատոլուի եզերքէն։
» 5 Ժօզէֆ Անվերսէն։
» 8 Աւռէնի Անվերսէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Փետր. 7 Սէպաստօփօլ Մարսիլիա։
Ժօզէֆ Սամսոն, Տրապիզոն և Նովօրոսսիսք։
» Աւռէնի դէպի Պաթում։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան

Նաւաւղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՄՈԹԷ ԸՐՊՈՒԼ

Թօփհանէ, [illegible]

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի, Գլազգոյի, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	
Րամսէս	3000	Թիպըս	2500
Անուպիս	3000	Նէքթիպ	2400
Թէլլըր	3000	Օսպրիս	2250
Քեանտրգուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Ոֆիրըս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբենի	1500
Թերխոթե	2500	Կիլէն	1500

Ֆարօս շոգենաւը, նաւապետ Րասսըլ, ամսոյս դէպի 22ին Լիվըրփուլէն հոս կը հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէքրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2388	Հօրազիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պր ավօ	1076	Տրաքօ	1718	Հումպէր	598	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Քրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Քըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիպսօ	1337	Էշդօ	1481	Քլէօս	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2428
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Քովնօ	1700	Բեյօ	510	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Ռիկոլէթօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1248	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ուղղակի Պոլիս գալու համար և ամսոյս 14ին հոս կ՚սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (149)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Գ.

ՄԱՅՐ ԼԱՆԿԼՕԱՅԻ ՏԱՀԱՏԱԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—Տոքթէօր Մօրան, ինչպէս նաեւ Ֆլէօի մայրը, տիկին Լանկլօա, կը կարծէին թէ աղջիկը կամովին մեկնած էր խնամատունէն։ Կը սխալէին։ Օր. Ֆլէօ առեւանգեցաւ Պլէզօէն։

—Օ՜, օ՜, առեւանգ և ետեւէն ալ արգելափակո՞ւմ, գոչեց տեսուչը. ծանր, շա՜տ ծանր գործ։ Այդ Պլէզօն մեծ սրիկայ մ՚է եղեր, պէտք է որ անպատճառ ձեռք անցունենք զայն։ Հիմա, Պուրկինեօ՛ն, ըսէք մեզի թէ ինչպէս իմացաք Օր. Ֆլէօին Ժօանվիլ գտնուիլը։

—Ամենայն սիրով, ըսաւ Պուրկինեօն։

Եւ պատմեց ինչ որ մեծ Պէնար և ինքը տեսեր ու լսեր էին այն փողոցիկին մէջ իրենց մէկ ընկերին աղջկանը, Օր. Ռավիեի հարսնիքին գիշերը, լրագրին յօդուածին իրենց վրայ ըրած տպաւորութիւնը, իր Ժօանվիլ գալը Պրիոնի հետ, հոն դրացիներէն ստացած տեղեկութիւնները՝ մեծ Պէնարին և տիկին Լանկլօայի գալ և զիրենք գտնելէն առաջ։ Երբ տանը մէջ անցած դարձուածներուն և Պլէզօի վրայ խօսեցաւ, թերեւս պիտի ըսէր թէ տիկին Լանկլօա ճանչեր էր Պլէզօն և անոր Ֆլէօի հայրն ըլլալը։ Բայց Պրիօն իսկոյն արմուկովը մղեց զայն, որպէս զի նոյն իսկ աղջկանը շահուն համար չյայտնէր այն գաղտնիքը, հետեւաբար Պուրկինեօն բաւական սեպեց աւելցնել թէ Պլէզօ չնո՛րհք խնդրելով, տիկին Լանկլօա ազատ թող տուեր էր զայն։

Իսկ մեծ Պէնար, գնաց աւետիս տալ Տոքթէօր Մօրանի թէ Օր. Ֆլէօ գտնուեցաւ, և միանգամայն իմացնել անոր թէ տանը մէջ գործածած Սպանիօլ ծառան որ նշանաւոր սրիկայ մ՚է, ան օգներ է Պլէզօի՝ Օր. Ֆլէօն առեւանգելու գործին մէջ։

Տեսուչը, դրանը շրջանակին կռթընած, աչերը կէս գոցած, խոր մտածութեան մէջ սուզուած կը թուէր։

—Ձեր ըրած պատմութիւնը կատարելապէս ճշմարիտ է. այդ մասին կասկած չունիմ, ըսաւ վերջապէս, բայց կապացուցանէ միանգամայն թէ մեծ անխոհեմութեամբ գործած էք, և թէ ձեր ամենուդ ալ վարմունքը շատ եպերելի է։ Անշուշտ ձեր առաջադրած նպատակը ներելի կ՚ընէ ձեր ըրածները, բայց ոչ ոք իրաւունք ունի այդպէս բռնութեամբ գող բնակարան մը մտնելու։ Ձեր պարտքն էր իմացընել թաղին ոստիկանութեան տեսուչին, և ոստիկան մը ձեզի հետ առնել։ Ինչո՞ւ այնպէս չըրիք։

—Արդարեւ, պարո՛ն տեսուչ, իրաւունք ունիք. մեր Պէնար բարեկամն առաջնորդեց մեզի, և ան տնօրինեց ամեն բան։ Անշուշտ անոր ալ միտքը չեկաւ ձեր այդ ըսածը, ինչպէս նաեւ տիկին Լանկլօայի։ Ինչ ըսեմ. այնպիսի տագնապական վայրկեաններու մէջ մարդ չկրնար ամեն պէտք եղածը մտածել։

—Հետեւապէս ինչ եղաւ, յարեց տեսուչը. անարդարանալի տկարամտութեան մը շնորհիւ գլխաւոր յանցապարտը պրծաւ մեր ձեռքէն.... Ո՞վ գիտէ, թերեւս երկար ժամանակ յաջողի փախչիլ արդարութեան ձեռքէն։ Եթէ բնակարանին հասցէն ունենայինք, արագութեամբ գործելով թերեւս կարենայինք ձեռք անցունել թշուառականը՝ փախուստի միջոցները դեռ չպատրաստած։

Ոստիկանը մէկէն գլուխը վեր տընկելով.

—Պարո՛ն տեսուչ, ըսաւ, այս առաջին անգամը չէ որ կը լսեմ այդ Պլէզօ անունը, մենք արդէն քանի մը չարագործներու հետքը գտնելու ետեւէ ենք։ Մէկը Մօնրէօյլ կը գտնուի, տոքթէօր Մօրանի տանը մէջ. ան գիտէ թերեւս Պլէզօին ո՛ւր բնակիլը. պէտք է շուտով ձեռք անցունենք զայն։ Կառք մը նստիմ և անմիջապէս Մօնրէօյլ երթամ։ Եթէ, ինչպէս կը յուսամ, այն սպասաւորէն ստանամ մեզի պէտք եղած տեղեկութիւնը, կը վերադառնամ կուգամ հոս։ Իսկ եթէ ոչ, իսկոյն փնտռելու կ՚ելնեմ, և անշուշտ շատ վարպետ չարաճճի մը պէտք է ըլլայ այդ Պլէզօն՝ մեր ձեռքէն կարենալ պրծելու համար։

—Գնացէք, պատասխանեց տեսուչը։

Ոստիկանը շտապով դուրս նետուեցաւ։

—Դուք ալ կրնաք մեկնիլ, ըսաւ տեսուչը երկու գործաւորներուն, երբ ձեզի պէտք ունենանք, կը կանչենք։ Իսկ դուք, յարեց Սօլանժի դառնալով, դուք բանտ պիտի կենաք։

Պառաւը խեղդուկ ճիչ մ՚արձակելով, երեսը ձեռներուն մէջ ծածկեց։

Տեսուչը քաղաքապահ զինուորներուն ցուցուց ըսելով.

—Տարէք այս կինը։

. . . .

Երբ այս անցքը կ՚անցնէր Ժօանվիլ-լը-Բօնի մէջ, մեծ Պէնար Մօնրէօյլ կը հասնէր։

Մայր Լանկլօայի անունը տալուն պէս՝ ամեն դռները բացուեցան առջեւը, և անմիջապէս տոքթէօր Մօրանի քով մտցուցին զինքը։

—Պ. Մօրան ապշած մնաց երբ իմացաւ թէ Ֆլէօ առեւանգուեր էր, և թէ իր կատարեալ վստահութիւնը վայելող մէկ ծառան ալ այդ ոճրին դաւակից էր։

Իսկոյն մարդ ղրկեց և Մօնրէօյլի ոստիկանութեան տեսչին իմաց տուաւ, որ տասն վայրկեան չանցած եկաւ։

Անժօնիօ իսկոյն բռնուեցաւ։ Նախ ուրացաւ բացարձակապէս. բայց երբ ըսուեցաւ թէ Պլէզօ ամբաստաներ էր զինքը, ամեն բան խոստովանեցաւ։

Մեծ Պէնար կատարեր էր իր պաշտօնը. Մայր Լանկլօայի ուղղեալ նամակ մը տոքթէօրէն առաւ, սիրտն ուրախ, կրած յոգնութիւններն ու սրտայուզումները մոռցած, Փարիզի ճամբան բռնեց հանդարտ սրտով։

15

ԲԱՐԵԿԱՄԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿ

Պլէզօ, սարսափէն մոլորած, և Բօլին Լանկլօայի սպառնալից նայուածքին ազդեցութեան տակ, վազելով մեկներ էր Ժօանվիլէն։ Երբ Վէնսէն հասաւ, քալելու կարողութիւնը չէր մնացած։ Բարեբաղդաբար կառք մը տեսնելով կանչեց։

—Ձիս Ռիվօլի փողոցը պիտի տանիք Օթէլ տը Վիլի մօտ, ըսաւ բանալով կառքին դռնակը։

Եւ մտաւ մէջը։

Ժամը տասն-մէկուկէսին իր տանը դրան առջեւն էր։

Դռնապանուհին պառկելու վրայ էր։ Իսկոյն բացաւ իր սպասեւոր դրան լծեւիկն և ըսաւ.

—Պարոն Պլէզօ, պարոն մ՚եկաւ ձեզ տեսնելու. անշուշտ կարեւոր բաներ ունէր ձեզի ըսելիք. վասն զի երկու ժամէն աւելի սպասեց։ Տեսնելով որ չէիք գար, մեկնեցաւ ըսելով թէ վաղը նորէն պիտի գայ։

(Շարունակելի)